

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Ardeal és Banat kis- és középiparosainak
hetilapja. — Arad-i Iparos Otthon, az Ipari
Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek
Szövetsége hivatalos lapja. Egyesülve a ti-
misoarai „Az Iparos”-sal.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek
és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei.
Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150
lei, negyedévre 75 lei. — Hirdetések négy-
zetcentiméterre 6 lei, kötéseknél engedmény.

„Tiszteld a tisztos ipart”

Ministerul Muncii

Ministerul muncii și ocrotirilor sociale, a îm-
plinit, săptămâna trecută, optsprezece ani de exis-
tență, aniversare ce a trecut aproape neobservată.
Nu e de mirare. Aniversările la autorități nu se
fac la etape foarte lungi și atunci, se evocă mai
mult meritul conducătorului dela epoca solemnită-
ții, decât roadele instituției.

Aniversarea celor optsprezece ani de existență
ai ministerului muncii merita, însă a fi subliniată.
Nu atât pentru semnificarea deosebită pe care o
poate avea, nici pentru opera mare înfăptuită
de acest departament, cât pentru învățătura ce pu-
tem trage.

Să ne amintim cum se înfățișa viața noastră
socială la începutul anului 1920. O gravă frământare
străbătea lumea muncitorească. Grevele se ți-
neau lanț. Între capital și muncă era o vrăjmășie
primejdioasă și adesea, exploatată de grăbiții înoi-
rilor cu sau fără rost. Producția țării era amenin-
țată. Opera de refacere, întârzia. Pe străzi, te lo-
veai, la tot pasul, de manifestații cu schimbul.
Falfăiau steagurile colorate.

Într-o asemenea vreme, o cocioabă cu bilete
„de închiriat” reprezenta o avere. Dreptul de pro-
prietate, nesocotit de legiuitor, dădea prilej de pa-
gubă unora, de folos neîndreptățit altora.

Conducătorul guvernului de atunci a socotit
că trebuie restabilită ordinea în muncă și în pro-
ducție. Nu prin mijloace de represiune energetică.
Nu cu ezitări sau concesii exagerate, ci printr-o
reglementare omenească a condițiilor de muncă.
Acesta a fost gândul care a dus la crearea minis-
terului muncii.

D-lui Trancu Iași i-a fost hărăzită această
citorie. Câțiva ani de muncă chibzuită și piața
muncii a căpătat o nouă înfățișare. Legea conflic-
telor de muncă, una din cele mai bune legi de du-
pă război, a făcut ca într'un singur an, să se câ-
tige câteva milioane de zile de lucru. Fără de vio-
lență, fără de constrângeri. Muncitorii au început
să aibă răspunderi legale, patronii la fel.

Cu multă mulțumire puteam citi pe vremea
aceea, prin ziarele străine, că în cutare colț înde-
partat al noului continent, muncitorii cereau să li
se aplice prevederile legii românești a conflictelor
de muncă, sau că marinarii din cutare port al Ame-
ricii, refuzau să se imbarce pe diferitele vapoare,
dacă nu sunt angajați în condițiile prevăzute de
legea Trancu. Ca să numai vorbim de laudele pu-
țin obișnuite pe care conducătorul Italiei noui, d.
Mussolini, le aducea legii românești, atunci când
stabilea condițiile de muncă în industria italiană.

În ceace privește roadele date de legea pen-
tru încurajarea construcțiilor, de prisos să mai
vorbim. Atât de mari erau avantajele date noui-
lor constructori, atât de temeinice încurajările, în-
cât multe de orașe au căpătat o nouă înfățișare.

Din nefericire, opera începutului n'a fost con-
tinuată. Gândul întemeierilor n'a fost înțeleș. Ma-
nia supralicitălor demagogice, maimuțarea după
legislația din afară, dorința de înnoire a unor con-
ducători, au transformat ministerul muncii, din-
tr'un minister de armonizare și prevedere socială,
într'un minister de învrăjbire a claselor sociale.
Instituții noi au fost create, fără să se ție sea-
ma de nevoile locale. Banul muncitorului și al pa-
tronului a fost risipit fără milă. Lefile s'au îngră-
mădit în rafturi. Inspectorii și controlorii au înce-
put să mișune prin toate părțile. Din câte sute de
reglementări, și organizări s'au adoptat în ulti-
mii ani, cele bune pot fi numărate pe degetele
unei singure mâini.

E tristă constatarea pe care trebuie s'o facem,

Teljesen megváltoztatták a fizetések utáni adót

Megszűnik a létminimum. — A progresszív adó 25 százalékgig terjed. — Hogyan kell kalkulál-
ni az új adókat. — A be nem vallott jövedelmek megadóztatása.

Mindenféle munka után járó jövedelmet fizetési adó terhel

Az új adótörvények közül a fizetések utáni
adóról szóló törvény a legdrágábbban vál-
toztatta meg az eddigi adórendszert. Teljesen
új szabályozásról van szó, ezért szükségesnek
látszik, az egyidejűleg kiadott végrehajtási
utasítással együtt ezt az adóreformot részle-
tesebben ismertetni.

MILYEN JAVADALMAZÁSOK UTÁN JÁR ADÓ?

Az új törvény szerint a jövedelmek után
jár fizetési adó: 1. A javadalmazásokból, 2.
köz- vagy mugánfizetésekéből, 3. a remunera-
ciókból, 4. a gratifikációkból (ajándékozások-
ból), 5. bármilyen jutalmazásokból, 6. tiszt-
viselőket és munkásokat illető haszonrésze-
sekből és végül 7. a 25.000 lejen alatti életjára-
dékából járó jövedelmek után.

Mennyi a fizetések utáni adó?

A fizetés utáni adó progresszív és kvótája
a következő:

- 4 százaléka a havi 4000 leijig terjedő jö-
vedelem után.
- 8 százaléka a 4001-től 25 ezer leijig terjedő
havi jövedelem után.
- 10 százaléka a 25.001 leijtől 35 ezer leijig
terjedő jövedelem után.
- 12 százaléka a 35.001 leitől 50 ezer leijig ter-
jedő jövedelem után.
- 15 százaléka az 50.001 leitől 100.000 leijig
terjedő jövedelem után.
- 20 százaléka a 100.001 leitől 150.000 leijig
terjedő jövedelem után és
- 25 százaléka az ezen felüli jövedelem után.

Az adót a töredékek kiegészítése és a kü-
lönözö kategóriákba eső részletek után kell
számítani külön-külön és azután összegezni
ugy, hogy ez a végösszeg adja meg a fizetendő
adó összegét.

A javadalmazást, az adózás szempontjából
havi jövedelmek szerint kell számítani, tekintet
nélkül arra, hogy az adó alá eső javadalmazást
az alkalmazott miképpen kapja meg, tehát ak-
kor is, ha fizetését órák, napok, hetek, tíz na-
pok vagy hónapok szerint venné fel. Ha tehát
az alkalmazott a fizetését nem havonta kapja,
össze kell adni az óra, napi, vagy heti munka-
bért olyképen, hogy az megfelelően az egy hóna-

désekből és végül 7. a 25.000 lejen alatti életjára-
dékából járó jövedelmek után.

Azonban nemcsak a jövedelmi forrás a
fontos, hanem még az is szükséges, hogy mind-
ezeket a jövedelmeket az illető viszonyított idő-
szakokban kapja meg, tehát órák, napok, hetek,
hónapok vagy egész esztendőkre szóló idősza-
kokban. A harmadik feltétel az, hogy mindezek
a jövedelmek folytonossági jellegűek legyenek,
tehát nem esetenkénti, hanem állandó jellegű
jövedelmekről lehet szó csupán.

A javadalmazás utáni adó minden Romá-
niából származó jövedelem után jár, bárki is
kapja azokat, sőt még a külföldi országokból
járó jövedelmek után, amennyiben azokat bel-
földi lakó adózók élvezik.

pi munkaidővel járó javadalmazásnak. Hasonló
az eset akkor, ha valamely jövedelem éven-
ként esedékes, ezt viszont el kell osztani a
munkahónapok számával. Ugyanilyen módon
kell figyelembe venni a haszonrészesedésből
és gratifikációkból járó jövedelmeket, amennyi-
ben ezeket előlegesen az igazgatóság határozata
szerint havonta fizetik.

Nemcsak a jövedelmeket, hanem az utánuk
járó adókat is havonként kell számításba venni.

Nincs többé létminimum a fizetés
utáni adónál.

A megadóztatandó netto jövedelemhez hoz-
zá kell adni a nyugdíjakból vagy életjáradé-
kokból járó mindenféle jövedelmeket, a jutal-
mazások értékét, a természetbeni szolgáltatás-
okat, azonban le kell vonni a szolgálat teljesíté-
sével felmerült költségeket.

Az adó kiszámításánál nem lehet levonni
többé a minimális adót, ami annyit jelent, hogy
megszűnik az ugynevezett létminimum, tehát a
750 lei alapfizetés után is, minden körülmények
közt fizetni kell az adót.

Mentesek az adó alól a külföldi diplomácia
és konzultestület tagjai, amennyiben e tekintet-
ben viszonyosság áll fenn. Hasonlóképpen adó-
mentesek a rokkantak, árvák és özvegyek nyug-

dar aktivitatea ministerului muncii, la anumite
perioade, pareea parca îndreptată spre îngreunarea
condițiilor de producție și spre crearea de conflicte
între patroni și muncitori... Sunt vremi pe care
le dorim, îngropate pe vecie.

Ministerul muncii are acum un nou conducă-
tor. Se pregătește de o mare perioadă legislativă,
întemeiată pe dispozițiile nouii Constituții. Multe
din instituțiile actuale vor fi transformate, multe
așezăminte vor dispărea. Avem credința că în nu-
meroase cazuri, nu va fi nici o pagubă. Ministerul
muncii și al ocrotirilor sociale, însă, va supraviețui.

Pentru că, fără de deosebire de ce formă vor că-
păta diferitele așezăminte sociale din țara noastră,
este nevoie de un departament care să supraveghe-
ze condițiunile de muncă și să armonizeze intere-
sele patronale cu cele ale claselor de salariați.

Totul este să se tragă din cei optsprezece ani
de existență învățăminte folositoare. Anume, să
se înăture tot ce este maimuțareală nefolositoare,
tot ce este paradă costisitoare, tot ce asmută o cla-
să socială împotriva celeilalte.

Cu alte cuvinte, să se revie la gândul care a
dus la întemeierea ministerului muncii.

Állj, amennyiben ezeket ilyen minőségben kapják.

Milyen tételek vonhatók még le a jövedelemből?

Az adóköteles jövedelmet úgy kapjuk meg, ha a netto jövedelemből levonjuk még a következő tételeket:

10 százalékat a bruttó jövedelemből, amennyiben ezt az összeget az adózó javára nyugdíjbiztosítás címén vagy baleset vagy életbiztosítási járulék fejében utalja a munkaadó.

A megadóztatandó netto jövedelem ugyanaz marad, ami az adótörvény 136. szakaszában eddig is meg volt állapítva. Ebből a jövedelemből lehet levonni a 10 százalékos nyugdíj járulékot, akár közintézménynek, akár magánintézménynek fizetik azt be, amennyiben ezeket az

összegeket valamely közintézménynél helyezik el, vagy pedig a részvénytársaságok mérlegükben külön kezelik.

Hasonlóképpen le lehet vonni az élet- és baleset biztosítási járulékokat is, azonban az egész levonható kvóta nem tehet ki többet, mint a bruttó jövedelem 10 százaléka.

A törvény nem tesz különbséget köz- és magánalkalmazott között. Mindenki számára engedélyezve van a fenti levonás azzal a feltétellel, hogy ezeket az összegeket a munkaadó vállalat saját felelősségére, a tisztviselők fizetéséből valóban levonja és a letéti pénztárnál letétbe helyezi, vagy pedig a mérlegben külön feltünteteti, mint speciális tartalékalapot, kizárólag arra a célra, amelyre a fizetésnek ezt a részét levonásba helyezte.

Az adó kiszámítása

Ha a javadalmazást az adózó órabér, napi-bér, hetibér, havibér, vagy több hónapra szóló bér formájában élvezi akkor is, mint említettük, a havi fizetés alapján kell a jövedelmet kiszámítani és a következő példák szerint megadóztatni:

Ha a havi jövedelem 400 lei, akkor a 400 lei havi jövedelem után 4 százalékos az adó, vagyis 16 lei. Ha a havi jövedelem 800 lei, akkor is 4 százalékos az adó, tehát 32 lei. Ha a havi jövedelem 2000 lei, akkor ennek 4 százaléka 80 lei lesz a fizetendő adó.

Amint látjuk, 4000 lejig nincsen megosztás. Ezenfelül azonban az adót úgy számítják ki, hogy az alap 4000 lei után a 4 százalékos adót számítják ki és ezen felül a következő magasabb összeget: és pedig 12 ezer lei havi jövedelemnél 4000 lei után 4 százalékos adó jár, 8000 lei után pedig 8 százalékos adó, tehát összesen 800 lei adó.

32.000 lei jövedelemnél 4000 lei után 4 százalékos, 21 ezer lei után 8 százalékos és 7000 lei után 10 százalékos, tehát összesen 2540 lei az adó.

50.000 lei havi jövedelemnél 4000 lei után 4 százalékos, 21 ezer lei után 8 százalékos, 10 ezer lei után 10 százalékos és 15 ezer lei után 12 százalékos, tehát az egész adó 4640 lei.

100.000 lei havi jövedelemnél 4000 lei után 4 százalékos, 21 ezer lei után 8 százalékos, 10 ezer lei után 10 százalékos, 15 ezer lei után 12 százalékos, 50 ezer lei után 15 százalékos, tehát összesen 12.140 lei az adó.

150.000 leinél 4000 lei után 4 százalékos, 21 ezer lei után 8 százalékos, 10 ezer lei után 10 százalékos, 15 ezer lei után 12 százalékos, 50 ezer lei után 15 és még 50 ezer lei után 20 százalékos, tehát összesen 22.140 lei az adó.

A havi jövedelem megállapítása szempontjából a napot 8 órai munkaidővel, a hetet 48 órai munkaidővel kell számítani és 4 hetet kell egy hónapnak venni.

Ha a javadalmazást az alkalmazott az év folyamán egyszer veszi fel, például 100 ezer lei tantiémet kap valamely vállalatától, ezt a következőképpen kell megadóztatni: 4000 lei 4 százalékkal, 21 ezer lei 8-al, 10 ezer lei 10-el, 15 ezer lei 12-vel és 50 ezer lei 15 százalékkal, tehát összesen 12.140 lei az adó.

Ha az alkalmazott ugyanattól a személytől havonként még más javadalmazást is vett fel, akkor ezeket külön kell számításba venni és azután össze kell adni. Így például ha a 32 ezer lei jövedelemből visszatartott és a kincstárnak befizetett a munkaadó 2540 lei adót és ezenfelül még 25 ezer leit fizetett, amely nem került megadóztatás alá, a fizetendő adót így kell kiszámítani:

32 ezer lei jövedelem után az adó 2540 lei, 15 ezer lei után 12 százalékos adó 1800 lei, 3000 lei után 10 százalékos adó 300 lei,

7000 lei után 15 százalékos adó 1050 lei, ez 3150 lei. Tehát 57 ezer lei jövedelem után az összes fizetendő adó: 5690 lei.

Ha az adózó más személyektől is élvez jövedelmét, (más vállalatoktól vagy intézetektől) ezeket külön kell megadóztatni kategóriák szerint felosztva úgy, ahogy azt fentebb ismertettük, anélkül, hogy figyelembe kellene venni a többi adókövetésnél kiszámított alapot. Más szóval, aki több helyről élvez fizetést, minden fizetése után külön-külön számítják ki és vetik ki az adóját.

A be nem vallott fizetések megadóztatása.

Az új adótörvény III. szakasza szerint mindazokra a javadalmazásokra nézve, amelyeket a múltban nem vallottak be és amelyeknek adóját 1928. március 31-ig nem rótták le, április 1-től kezdve ki kell vetni az adó elementáris kvótáját, a supra-kvótát és az új törvény szerint megállapított bírságot, melyet azokra szabnak ki, akik adójukat a kellő időben be nem fizették.

Igy tehát, ha 1938. február 15-ig nem tartották vissza és nem fizették be a tantiémek utáni adót, vagy pedig a tantiémet 1937. évre

Ismét drágul az élet

A közterhek általános növelése minden vonalon áremelkedést eredményez

Mint az előző hónapban, márciusban is emelkedő irányzatot vett a megélhetési adatokról készült számcsoportosítás. Az Argus című közgazdasági lap rendszeres, havonként elkészített kimutatása szerint a megélhetési általános indexszáma 3956 az előző hónapban volt 3951-es indexszámmal szemben: a megélhetési 39,56-szor drágább, mint 1916 augusztusában volt, míg például 1935 decemberében a drágulás 34,46-szoros volt.

Az élelmiszerek csoportjánál az általános egység-szám 3717-ről 3740-re emelkedett, a ruházati cikkek index száma változatlanul 4426, viszont a „különböző” gyűjtőnév alatt szereplő szükségleti cikkek — ide tartozik a lakás, a szappan és a fa is — index-száma 3677-ről 3702-re növekedett. Megjegyzendő, hogy egyes élelmiszerek ára márciusban némi csökkenést mutatott, azonban ez részben átmeneti jellegű volt, részben pedig más élelmiszerek áremelkedése ellensúlyozta ezt az olcsóbbodást.

Amikor a márciusi áremelkedésről — amely bármilyen kismértékű volt is, minden esetre figyelemre méltó, — beszámolunk, ugyanakkor meg kell állapítanunk: ez csupán bevezetője, előjátéka annak az általános áremelkedésnek, amely részben már megkezdődött, részben most esedékes. A közterhek a gazdasági élet minden megújlulását illetően történő jelentős növekedése nem maradhat következmény nélkül és szakmai körök véleménye szerint az egész vonalon általános áremelkedésekhez kell vezetnie.

Természetes, hogy az áremelkedés nem egyedi következménye a helyzetnek, mert ennek újabb, nagyjelentőségű következményei lesznek és már vannak is. Köztudomású, hogy a most keresztülvitt adó- és általában közteherviselés-növelés legsúlyosabban a fix-fizetésből élő alkalmazott osztályt érinti. Ez a gazdasági réteg most már olyan mértékben járul közvetlen adózás útján a közterhek viseléséhez, hogy ezzel — aránylagosan — megelőzi az összes más gazdasági réteget. Figyelembe kell még vennünk azt is, hogy ez a réteg nem csak egyenes adójának lerovásával járul a közteherviseléshez.

Az árak emelkedése, valamint az adóterhek növekedésével csökkenő jövedelem, még jobban kihangsúlyozza a tömegek vásárló-képessége és szükségletei között eddig is csak alig áthidalatlan távolságot és ez sajnos a forgalom visszaesését eredményezi.

Kétségtelen, hogy a közterhek emelése

1938. április 15-ig nem fizették ki, akkor e tantiémek után be kell hajtani a fizetési, elementáris és suprakvóta adót az 1938. április 1-én életbelépett törvény szerint.

Indokolás.

A javadalmazások után járó adó kvótája, — mondja a miniszter végrehajtási utasítása — eddig rendkívül csekély volt. Az új törvény megváltoztatta ezt a kvótát, hangsúlyozott progresszivitást állapított meg a fizetések különböző kategóriái szerint, a nagy jövedelmek után, kezdve azokról a fizetésektől, amelyek meghaladják a havi 25 ezer leit. A 25 ezer leien aluli fizetésekre nézve az eddigi 4 és 8 százalékos kvóták fennmaradtak.

Mint hogy az ugynevezett 750 leies létminimum az adó kiszámítása alkalmával tévedésekre szolgáltatott okot és pedig úgy a vállalatok számára, amikor az átutalásokat felülvizsgálták, ezt az adómentességet az új törvény megszünteti. Ezzel szemben azonban fenntartja az alacsonyabb fizetéseknél a 4 és 8 százalékos kvótát és a magasabb fizetésűeknél a progresszivitást fokozza.

Fontos intézkedése még az új törvénynek az is, hogy megszünteti a munkaadónak azt a kötelességét, hogy évenként alkalmazottaikról külön névsort közöljenek a pénzügyigazgatósággal, amely az összes alkalmazottak neveit és javadalmazását tartalmazza. Erre a globális adó megállapítása szempontjából van szükség, minthogy azonban globális adó nem létezik, ez a kimutatás feleslegessé vált.

alapos meggondolások után, kényszerítő okok hatása alatt történik és ennek vállalása alól senki sem kívánja kivonni magát. Mégis, egy várható drágulási hullám kiűzőben, a kétségtelenül esedékes komoly gazdasági következmények bekövetkezésekor szükséges megemlíteni azt, hogy a vásárló-képesség csökkenése mindenkor komoly veszedelemeket magában rejtő körforgás kezdete, amelynek eredményeit és sokszoros visszahatását sajnos alaposan megismertük a nagy világválság idején...

George Leonte. D. Jordan és Emil Marian a kereskedelmi és iparügyi minisztérium új államtitkárai

Mitiță Constantinescu nemzetgazdasági miniszter Gheorghe Leontet, a Banca Națională vezérfelügyelőjét, D. Iordan és Emil Marian a Kereskedelmi Intézet igazgatóját, kereskedelmi és iparügyi államtitkárokká nevezte ki. Gheorghe Leonte hatáskörébe tartozik a külkereskedelmi irányító igazgatóság és a biztosítási ellenőrző hivatal. D. Iordan hatáskörébe tartoznak a kereskedelmi és fizetési egyezményekkel kapcsolatos tárgyalások és munkálatok, a kereskedelmi és iparügyi igazgatóság, a bányaredevencák és bányaadók igazgatósága, a Külkereskedelmi Intézet és a RIMMA, Emil Marian hatáskörét a következőképpen állapította meg a miniszter: személyzeti ügyek, számviteli ügyek, bányagazgatóság, mérték- és súlyigazgatóság, állami vagyont értékesítő igazgatóság, energiaigazgatóság, a geológiai intézet és a jogügyi osztály.

BONYOLULT JOGI KÉRDÉS

A régi hadseregnek az őrmester jogairól és kötelességeikről iskolázza a legénységet. Pontosan elmagyarázza, hogy egy katonának mennyi kenyér, mennyi hús, mennyi kávé dukál.

— Aki nem kapja meg ezt a mennyiséget, — mondja dörgő hangon, — annak joga van panasza menni a kapitány urhoz.

Pillanatok múlva halk hangon hozzátesszi:

— De én nem tanácslom.

A módosított forgalmi adótörvény alkalmazására kiadott utasítások

A forgalmi adótörvényt módosító rendelet törvény a következő módosításokat és utasításokat tartalmazza:

1. A közbeeső termékek megadóztatása,
 2. A javítások és bevégez munkák megadóztatása,
 3. A 6 százalékos forgalmi adón felül egy százalékos pótdadó a Nemzetvédelmi Alap javára.
- A közbeeső termékek forgalmi adójára vonatkozó utasítások szerint, csak azok a közbeeső anyagok esnek forgalmi adó alá, amelyek más belföldi iparvállalatok alapanyagaként használhatók. Ennek fogva csak azok a közbeeső termékek illetékesendők, amelyeket más nem integrális termelési vállalatok nyersanyagként használnak fel és ezek a vállalatok az ilyen termékek után fizetik a forgalmi adót. Az integrális termelésű vállalatok, vagyis amelyek közbeeső termékeket állítanak elő, a forgalmi adó az ilyen közbeeső termékek után csak ama anyagok szerint fizetendő, amelyek a legnagyobb részét képviselik a közbeeső termékeknek. Így tehát ha valamely gyár egész széria fokozatos közbeeső terméket állít elő, úgy közbeeső anyagként csak az egyik termék után fizeti a forgalmi adót.

A pénzügyminiszteri rendelet a következőkben sorolja fel azokat a termékeket, amelyek után az integrális termelésű vállalatok a forgalmi adót kötelesek fizetni:

1. Bőr- és talpgyárak, amelyek cipőt, ruhát, bőröndöt, szíjat, háموkat, stb. állítanak elő: közbeeső termékek bőr és talp, amelyet konfekciók gyártásához használnak fel;
2. Gyapjufonó, pamutfonó, selyemfonó, juta-fonógyárak, amelyeknek gyapju-, pamut-, selyem-, stb. szövetyárak van, közbeeső termékek: gyapjufonal, pamutfonal, selyemfonal, jutafonal, stb.
3. Gyapjuszövet, pamutuszövet, selyemszövet, stb. gyárak, amelyek gyapju-, pamut-, selyemkonfekciókat állítanak elő, közbeeső termék: gyapjuszövet, pamutuszövet, selyemszövet, stb.
4. Nemez- és kalapgyárak, amelyeknek kalap-, sapka-, stb. gyáraik vannak, a közbeeső termékek: a nemez- és a kalaptomp.
5. Edzett casein, galalit, acalit, stb. gyárak,
6. Nyers növényi olajgyárak, amelyek finomítóval is rendelkeznek, közbeeső termék: nyers növényi olaj.
7. Pezsgőgyárak, amelyeknek saját bortermelésük van, közbeeső termék: bor
8. Sörgyárak, amelyeknek malátagyárak is van, közbeeső termék: a maláta.
9. Écetgyárak, amelyeknek saját bortermelésük van, közbeeső termék: a bor.
10. Erdőkitermelő üzemek, amelyeknek fűrészlágyárak is van, közbeeső termék: a rönk.
11. Fűrészlágyárak, amelyeknek butor-, láda-, ábragyárak, stb. van, közbeeső termék: fűrészláda és épületfa.
12. Szalmakalaptompgyárak, amelyeknek szalmakalapgyárak is van, közbeeső termék: a tomp.
13. Cellulosegyárak, amelyeknek papir- és kartonpapirgyárak is van, közbeeső termék: a papir és a kartonpapir.
14. Papir és kartonpapirgyárak, amelyeknek papirkonfekciógyárak is van, közbeeső termék: a papir és a karton.
15. Vas- és acélöntődek, amelyeknek vas- és lemezhangerező üzemük is van, közbeeső termék: az öntött vas és acél.
16. Vashengerművek, amelyeknek szeg és halsalgyárak is van, közbeeső termék: a hengerelt vas.
17. Kohóművek, amelyeknek cső-, kályha-, ajtó, stb. gyárak is van, közbeeső termék az ezen cikkek gyártásához is használt öntött vas és a hengerelt vas.
18. Hengerüzemek, amelyeknek vasárgyárak is van, közbeeső termék a vas.
19. Vaslemezgyárak, amelyeknek vaslemezárgyárak is van, közbeeső termék: a vaslemez.
20. Petróleumvállalatok, amelyeknek aszfalt-, vagy ásványolajgyárak is van, közbeeső termék: a pakura.

Ez a felsorolás nem limitatívjellegű. Azok a vállalatok, amelyeknek közbeeső termékeik vannak, kötelesek az adóval kapcsolatban erre vonatkozólag felvilágosítást kérni a pénzügyminisztériumtól.

A közbeeső termékek forgalmi adója április 1.-től fizetendő és a közbeeső termékek készlete tizenöt napon belül, vagyis április 15.-ig bejelentendő.

A közbeeső termékek forgalmi adója április hónapra május 10.-ig fizetendő be. Az integrális termelésű vállalatok kérésére a közbeeső termékek forgalmi adója együtt fizethető a készáruk forgalmi adójával, azonban ki kell kérni a forgalmi adóbizottság véleményezését.

Az importált áruk közbeeső forgalmi adója

A belföldön előállított közbeeső termékek után fizetendő forgalmi adó miatt a belföldi vállalatok hátrányosabb helyzetbe kerülnek, mint azok a külföldi vállalatok, amelyek Romániába importálnak. Ezért a pénzügyminisztérium úgy döntött, hogy az importált készáruk után a megállapított forgalmi adón kívül a forgalmi adó harminc százalékának megfelelő póttelék fizetendő, hogy ez ellensúlyozza a belföldön előállított készárukat terhelő közbeeső forgalmi adót. A pénzügyminisztérium táblázatot állított össze az importált készárukról, amelyek után fizetendő ez a póttelék forgalmi adó. A póttelék forgalmi adó az egyes vámtételeknél a következő:

- Vámfarifa 105-115 tételei: Bőrárak, 1 százalék.
116. tétel: Lakkbőrből készült áruk, 2 százalék.
- 116.b. tétel: Különböző bőrből készült áruk, 1 százalék.
- 117-128. tételek: Bőrárak, 1 százalék.
128. tétel: Ezüstözött, aranyozott, stb. bőrárak: 2 százalék.
130. tétel: Antilop, krokodil, stb. bőrből készült áruk, 3 százalék.
130. b. tétel: Bőrutánszövetből készült áruk, 1 százalék.
131. tétel: Selyemszövettel kombinált áruk, 3 százalék.
- 131-133. tételek: Különböző áruk, 1 százalék.
- 151-162. tételek: Gyapjuszövetek, 1 százalék.
- 163-177. tételek: Gyapjukötöttáruk, 1 százalék.
- 190-197. tételek: Kalapok és más nemezáruk, 1 százalék.
- 206-215. tételek: Selyemszövetek, 1 százalék.
- 216-226. tételek: Selyemkötöttáruk, 1 százalék.
- 258-267. bis tételek: Gombok, fésűk, stb. 0.50 százalék.
297. tétel: Kenyér, szárított tészta, stb. 0.50 százalék.
298. tétel: Lisztek, lisztből készült áruk, 0.50 százalék.
- 299-305. tételek: Szárított tésztaelemek, 0.50 százalék.
333. tétel: Kakaóvaj, 0.50 százalék.
338. tétel: Susanolaj, 0.50 százalék.
440. bis tétel: Cukrozott borok, 0.50 százalék.
441. tétel: Pezsgők, 0.05 százalék.
443. tétel: Sör, 0.15 százalék.
444. tétel: Borecet, 0.50 százalék.
- 471-478. tételek: Kendervászon, 1 százalék.
- 484-487. tételek: Jutaszövetek, 1 százalék.
- 518-539. tételek: Pamutuszövetek, 1 százalék.
- 540-554. tételek: Pamutkötöttáruk, 1 százalék.
- 559-585. tételek: Pamutfonalból készült áruk, 1 százalék.
- 723-726. tételek: Kalapok, 1 százalék.
- 732-774. tételek: Karton és papíráruk, 1 százalék.
822. tétel: Ruha, stb. gummiszövetből, 1 százalék.
- 1034-1048. tételek: Különböző formában hengerelt vas, 1 százalék.
- 1049-1054. tételek: Vaslemez, 1 százalék.
- 1055-1076. tételek: Drót és drótarak, 1 százalék.
- 1077-1135. bis. tételek: Öntöttvasból és vasból készült áruk, 1 százalék.
- 1136-1160. bis. tételek: Vaslemezről készült áruk, 1 százalék.
- 1161-1166. tételek: Művészi és irodai tárgyak, 1 százalék.

A közbeeső termékek forgalmi adója a forgalmi adó alá eső termékek táblázása szerint állapítandó meg. Ha a forgalmi adó 6 százalék, úgy ezenfelül még egy százalék fizetendő a Nemzetvédelmi Alap javára.

Az olyan termékekre, amelyek után a forgalmi adót fix illeték formájában fizetik, a fix illeték a közbeeső termékek forgalmi adójának megfelelően növelte a pénzügyminisztérium. Így a pamutfonalak, vigognefonalak, jutafonalak, talp és bőr fix illetékét emelte a pénzügyminisztérium és erre vonatkozólag már részletes utasításokat is küldött a pénzügyigazgatóságoknak.

A közbeeső forgalmi adó alá eső termékek március 31.-i készlete után három havi részletben fizetendő ki a közbeeső termék forgalmi adója.

- 1167-1177. tételek: Készáruk, 1 százalék.
- 1178-1180. tételek: Csavarárak, 1 százalék.
- 1181-1183. tételek: Lakatosárak, 1 százalék.
- 1184-1189. tételek: Mezőgazdasági eszközök, 1 százalék.
- 1190-1212. tételek: Kisipari szerszámok, 1 százalék.
- 1213-1229. tételek: Mezőgazdasági gépek, 1 százalék.

A vámhivataloknak küldött utasítások szerint, úgy az 1 százalékkal felemelt adó, mint a fenti póttelék forgalmi adók április 1.-től fizetendők és a már esetleg elvámolt áruk után a differenciákat az importőröktől a vámhivatalok kötelesek bekövetelni.

A GYÁRTÁSI FOLYAMATOT BEFEJEZŐ MUNKALATOK FORGALMI ADÓJA

Azok a gyárak, amelyek valamely termék gyártási folyamatát befejezik, vagy adjusztálási munkát végeznek, mint festés, appretálás, nikkelezés, javítások, vagyis nem olyan termékeket állítanak elő, amelyek valamely vámtétel alá tartoznak 3 százalékos forgalmi adót kötelesek fizetni az eme műveletért járó összeg után.

A HAT SZÁZALÉKOS FORGALMI ADÓ EMELESE

A forgalmi adótörvény harmadik módosítása szerint a hat százalékos forgalmi adó alá eső áruk után a 6 százalékon felül még 1 százalék fizetendő április 1.-től kezdődőleg a Nemzetvédelmi Alap javára.

AZ ADÓÁTVITELEZÉS

Az adóátvitelről szóló törvény értelmében az 1937-38. évre kivetett és végleges adók hivatalból átvitelezhetők az 1938-39. évre. Az átvitelezés csak az ipari és kereskedelmi vállalatok, továbbá a szabadfoglalkozásuk adójára vonatkozik, tekintet nélkül arra, hogy állami vagy adicónális adókról van szó. Az átvitelezés alkalmával 20 százalékkal emelkedik az államot illető jövedelmi és komplementáris adó, az adicónális adókat változatlanul a tavalyi összegben vitelezzik át. Az átvitelezés ellen sem a fiskus, sem az adózó nem felelhet.

Az új vállalatok adójának kivetése, továbbá az adólevonások az érvényben levő adótörvények szerint történnek.

A pénzügyminisztérium még nem adott ki utasításokat arról, hogy a részvénytársaságok minimális adójának átvitelezése is 20 százalékos többlettel történik-e és a minimális adót fizető részvénytársaságok mentesek-e továbbra is a komplementáris adó alól.

MODERN GYÓGYMÓD.

Az öreg Macera orvost hívat gyönyörű fiatal feleségéhez, aki mindig nyugos és állandóan panaszkodik.

— Nem volna talán jó valami fürdő? — kérdezi.

— Nem fontos, — felel az orvos.

— De mégis. Talán Marienbad, Franzensbad vagy Hercules?

— Hát tudja, Herculesfürdő félig-meddig segítene rajta.

— Miért félig-meddig?

— Nahát nem annyira a fürdő, mint inkább a Hercules.

Jogesetek a kisipar köréből

Mely vállalatok (kereskedelmi és ipari vállalatok) kötelesek fizetni az alkalmazottak után a betegsegélyző, illetve baleseti járulékot.

A legfelsőbb semmitőszék III. tagozatának 1262—1937. szám alatt hozott elvi határozata.

A násăudi prefektura utosztálya (Serviciul Drumurilor) alkalmazta J. M.-et, akit hidjavításokkal bízott meg. A hidjavítás alkalmával szerencsétlenül járt az alkalmazott és ennek következtében a násăudi betegsegélyző pénztár a baleseti járulékot és összeget fizette. Ezen határozatot megfellebbezte a betegsegélyző és ennek alapján a fellebbezési bizottság kötelezte a násăudi prefekturát, hogy fizesse a baleseti díjakat, mert a megyei utügyi szolgálatnál volt alkalmazva. Az utügyi szolgálat, mint vállalat köteles az alkalmazottja után a baleseti nyugdíjat fizetni.

Ezen határozat ellen felülvizsgálattal élt a prefektura a legfelsőbb semmitőszékhez.

Hivatkozott az új betegsegélyző törvény 128. szakaszának megsértésére. Előadta, hogy vállalatnak az utügyi szolgálat nem tekinthető, mert a vállalat általában nem közjellegű. Az utügyi szolgálat, mint ilyen nem jogi személyiség, hanem szerve az egységes utügyi szolgálatnak. Az alkalmazott bű volt jelentve az utügyi szolgálat által a betegsegélyzőnél, tehát a betegsegélyző kell, hogy a nyugdíjat folyósítsa és nem pedig a prefektura.

Nem volt közalkalmazott, hanem napibéres az utügyi szolgálatnál és nem volt köztisztviselő.

A legfelsőbb semmitőszék kimondotta, hogy a betegsegélyző törvény 1. szakaszában említett kereskedelmi és ipari vállalatoknak csak olyan vállalatok tekinthetők, amelyeknek lényegét a spekulatív szellem jellemzi. A vállalati lényeg fő eleme mint tény nem igazolható az utügyi szolgálatnál. A vállalatnál természetes elem a munkakifejtés, kell tőke is hozzá, azonban mindez akkor nyer lényegét, ha megfelelő spekulatív szellem járul hozzá. Ilyen elemek alapján határozta meg a betegsegélyző törvény a kereskedelmi és ipari vállalatok besorozását a betegsegélyző törvény rendelkezései alá. A felülvizsgálat tehát alapos és így annak helyt ad, mert az utügyi szolgálatnál ezen elemek fel nem találhatók.

Közl: dr. Kele Sándor.

INDO KOLT TILALOM.

Krix beállt Kraxékhoz és azt mondja az inasnak:

A nagyságos asszonnyal szeretnék beszélni.

Nem lehet, kérem, — mondja az inas, — a nagyságos asszony éppen öltözködik.

De nekem nagyon sürgős dolgom volna vele.

Az inas lehajol a kulcslyukhoz, hosszasan néz, aztán így szól:

Sajnálom, Krix ur, de most igazán nem lehet.

Új betegsegélyzőpénztári bélyegek.

A munkásbiztosító pénztár közlése szerint 1938. március 31-ével az 1937—38. évek feltüntetésével nyomtatott bélyegeket kivonták a forgalomból. A betegsegélyző pénztárak május 31-ig kicserélik azokat a bélyegeket, melyek esetleg a munkaadók birtokában vannak.

NAGYIGENYŰ VENDEG

— Mondja, vendéglős ur, mikor vágták le ezt a csirkét?

— Pardon, kérem, a csirkéhez csak burgonya, saláta, vagy kompót jár. Életrajzi adataival nem szolgálhatunk.

Negyvennyolcezer lei haszonnal zárta mérlegét a tg.-mureşi szabók szövetkezete

A tg.-mureşi szabók szövetkezete most tartotta rendes évi közgyűlését. Tóthfalusi Sándor elnök megnyitó beszédében a szövetkezet fontosságát méltatta, vázolta a jelenlegi helyzetet és további pártolásra hívta fel a tagokat. A megnyitó beszéd után Győri Albert könyvelő tette meg a szövetkezet elmúlt évről a pénztári jelentést, melyből kitűnt, hogy az intézmény az elmúlt évben hárommillió 800 ezer lei forgalmat csinált melyből a tiszta haszon 48.000 lei. A felügyelő-bizottság jelentése után a közgyűlés jóváhagyta a zárszámadást és megszavazta a jövő évi költségvetést. A tiszta bevételből 10 százalékot segélyalapra, 10 százalékot tartalékalapra, 5 százalékot a törvény szerint a szövetkezet tagjai között osztottak fel. A tovább-

biak során, minhog három igazgatósági tag megbízatása lejárt, egy pedig betegségére való hivatkozással lemondott, az igazgatóságba három évre szóló megbízatással Theisz Jánost, Gligor Pétert, Nemes Dénest és Bálint Lázárt választották. Theisz János ezenkívül az alelnöki tisztséget is ellátja. Felügyelő-bizottsági tagok: Nyisztor György, Kulcsár Péter és Magyar István egy-egy évre szóló megbízatással. A tg.-mureşi szabók szövetkezete társas alapon vezetett bélésszerű üzletből alakult át 8 évvel előbb szövetkezetté. Kezdetben mintegy 80 részvényese volt és a részvénytőke közel 350 ezer leit tett ki. Azóta egyre kedvezőbb fejlődési irányt mutat és ma egyike a legszilárdabb alapokon álló helyi szövetkezeteknek.

Az UGIR. Cluj-kolozsvári kerületének 1938. évi munka-programja

A külföldi dumping ellen védekezik a hazai ipar.

Az UGIR munkaprogramjának legelső pontja a folyó esztendőben is azoknak az általános érdekű Ugirakciónak az eredményes befejezésre juttatása lesz, amelyek az elmúlt működési év végéig nem voltak befejezhetők. Idetartoznak azok az akciók, amelyeket a közismert elkülönítő szempontoknak az iparpolitikából való kiküszöbölése céljából, a gazdasági élet folyamatoságának biztosítása érdekében indított be az Ugir.

Az 1938. évi munkaprogram második pontja természetesen az ama akciók megszervezése és lefolytatása lesz, amelyek törvényhozási és kormányhatósági intézkedések következtében a gyáripari termelés érdekeinek védelmében úgy a kerület tagjainak, mint a központi vezetőség megítélése szerint szükségessé fognak válni.

Az új munkaprogram harmadik fontos pontja azoknak a dekonjunkturális szubjektív tüneteknek a lehetőség szerinti visszaszorítása lesz, amelyek az eredménytelenség általánosítása, kezdődő munkakedvhiányok továbbterjesztése és más hasonló formában mind érezhetőbben jelentkeznek gazdasági életünkben. Ezeknek a szubjektív jelenségeknek a meggyőzés mindig eredményes fegyverével való leszerezése azért rendkívül sürgős, mert a dekonjunktura, ha egyszer megindul, nehezebben állítható meg, mint a leglekesebb konjunktura. Különösen nehezen volna az megállítható, ha ugyan megindulna nálunk, ahol iparosodásunk még nem elég fejlett és ellenállóképes.

A munkaprogram negyedik pontja lesz az új esztendőben a gyáriparosság öntudatosítása azokkal a veszedelemekkel szemben, amelyek gyáripari termelést a külföldi konkurrencia részéről fenyegetik. Elérkezett az ideje, hogy a tagvállalatok figyelmét reátereljék arra a tényre, hogy a belföldi kollégáikat, akik az ő nyersanyag, segédanyag és gépfelszerelési szükségleteiket szállítják, tisztán azon a címen támadják, hogy azoknak az árai külföldi konkurrenciáik dumpingárainál magasabbak, egész iparvédelmi rendszerünket veszélybe sodorhatják és pedig indokolatlanul. Gyáriparunk legtöbb szakmája ugyanis, ha a német, vagy a cseh iparhoz mérten kezdő is, annyira felfejlődött immár, hogy a külföldi konkurrencia méltónak ítéli őt a dumpingárakkal való lehangoltatására.

A munkaprogram ötödik pontja a gyáriparosok szolidáris együttműködésének további fenntartása s minden veszedelemmel szemben való továbbépítése. Ha a gyáripari termelést eddig az iparellenes politikának még oly elszánt támadásai sem tudták komolyan megbénítani, annak az eddigi kollégális összetartás volt az oka. Nem akadtak olyanok, akik csak azért, hogy egy-egy barátjuk iparellenes vágyait kielégítsék, az egész ipart, egy-egy ipari szakmát, vagy akár egy-egy konkurrens vállalatot is képesek lettek volna odadobni áldozatul. Nagy erkölcsi erő az, amelyet az ellenfeleknek respektálniok, az Ugir tagjainak pedig megbecsülniök és továbbépíteniök kell.

A munkaprogram hatodik pontja az Ugir szervezeteknek nemcsak fenntartása, erkölcsi és anyagi

támogatással való alimentálása, hanem azoknak még továbbfejlesztése s eredményes akciókra való tökéletes előkészítése. Az adottságok folytán ennek komoly nehézségei egyáltalában nincsenek.

Az Ugir központi elnöke olyan közéleti képességekkel megáldott, erős egyéniség, aki egy esztendei működésével is szoros harmóniába tudta fogni a központi szervezet vezető férfait. Vezetői energiájának mintegy próbaköve akar lenni az az akciója, melyet most indított be. Negyven milliós székhatár akar építtetni a 60 milliárdos évi termelést produkáló romániai gyáriparosságot egyetlen szakképviseleti szervének, az Ugirnak. Mellette az ország legkiválóbb szakmai reprezentánsaiból alakult alelnöki gárda áll, akiknek szaktudását már már egyetlen kormány sem nélkülözheti. Ez a magyarázata, hogy az Ugir tagjaiból ketten-hárman állandó vezetői a kontingentálási, ipari, munkásbiztosítási s szakkamarai központi bizottságoknak. Végül komoly erőt képvisel ezen programpontra realizálása szempontjából az a tisztviselői gárda is, amely Gheorghiu A. Gh. vezérigazgató vezetésével az Ugir-ügyeket permanensen ellátja.

Az Ugir hivatalos munkaprogramját a következőkkel zárja le:

Meggyőződésünk, hogy amennyiben a gyáriparosságunk egyeteme egyetlen szakképviseleti szervének ügyvezetőivel a jövőben még szorosabban összefog, az iddiginél is gyorsabb és határozottabb tempóban fogja visszaverni mindazokat a kívülről jövő támadásokat, amelyek építő hazafias érvekre soha, tévedésekre azonban annál gyakrabban bázírozódnak.

Adja az Ur isten, hogy ez irányú elgondolásunk és jóslásunk beteljesedjen.

Lanyha a bőrpiac tavaszi idénye

Az ország bőripari és cipő piacán — az utóbbi időben — bizonyos lanyhaság jelei mutatkoznak. A forgalom semmi esetre sem éri el a más évek hasonló időszakában lebonyolított forgalom méreteit. Ugy a kereskedők mint a fogyasztók közötti tartózkodást tanúsítanak úgy, hogy a piac forgalma ugyiszólván csupán egyik napról a másikra felmerülő szükségletek kielégítésére szorítkozik. A tavaszi idény kezdetekor kevés áru volt a piacon, am azonban nem jelentette az árak szilárdulását mert a kereslet is minimálisan kevés. A belföldi nyersanyagpiac rövid tartamú normalizálását egyébként ismét nagymértékű áremelkedés követte. Míg Párisban 1 kiló nyers bőr 4.30 frank, ami hozzávetőlegesen 20 leinek felel meg, addig Bucurestiben egy kiló gyenge minőségű áruért 42 leit fizetnek.

ISKOLABAN.

— Ha mamád harminc éves, a papád hancsár, hány évesek összesen?

— Hatvan.

— Miért?

— Mert a mama öt évet mindig letagad.

Kontár-razzia Aradon a lérliszabóiparban

Az aradi munkálgyi felügyelőség Pácurariu felügyelő vezetésével Marita Gheorghe férfitársabó szindikátusi elnök és Micu Gheorghe jegyző bevonásával a napokban rajtaütésszerű raziát tartott a város területén iparendelő nélkül dolgozó úgynevezett „kontár” szabók között, melynek eredményeként a helyszínen felvett jegyzőkönyvek alapján jelentékeny büntetéseket róttak ki több otthon dolgozó szabóra. Amennyiben ezek a szabók a legrövidebb időn belül nem váltanak iparendelőt, úgy újabb tettenérés esetén a náluk talált munkát is elkobozzák és a helyiséget, még ha az egyuttal lakás céljaira szolgál, hatóságilag lezárják.

Ugy véljük, hogy a közönség érdekelt szolgáljuk, ha a felhívjuk arra, hogy az ilyen kontáriparosok támogatása által a megrendelő annak a veszélynek teszi ki magát, hogy kikészítés alatt levő ruháit a hatóság lefoglalja. Itt közöljük az inspektorátus által rendelkezésünkre bocsátott neveket: Kelemen J., Str. I. Chendi 13. Deák Iuliu, Str. Bratianu 12. Bereczki si Gepert, Str. Episc. Radu 18. Mihalic G., Str. Ciorogariu 18. Fuchs Alex., Str. Cap. Ignat 57. Boros Francisc, Str. Mărăşesti 78. Renich Ioan, Str. Consistorului 10. (másodizben). Adam Ladislau, Str. Muciu Sceavola 10. I. Costa, Str. Consistorului 43. Bernát Iosif, Str. Eminescu 20. Finster Iosif, Aradul-nou. Stupariu Traian, Bul. Reg. Ferdinand 60. Katona M., Str. V. Păguba (Grădişte).

MÉG VAN MENTSÉG

Samparu nett az ösereztől egy ócska nadrágot. Minden visszavitté.

— Kérem, és a nadrág rossz. Tegnap megdöntött és helyenként elvörösödött.

— Elvörösödött! — dühösködik az ösere, — hiszen akkor nincs baj. Ha pisálni tud, nem lehet nagyon rossz.

A FORGALMI ADÓ ELLENI FELLEBBEZÉSEK ÚJ RENDSZERE.

A pénzügyminisztérium rendeletet adott ki, hogy a forgalmi adó kivétele elleni fellebbezéseknek a fellebbezés beadásának halasztó hatálya csak akkor lehet, ha a forgalmi adó felét befizették. Nem elegendő a jövőben az adó felének letétbe helyezése, mintahogyan az eddig történt.

CSODAS VELETLEN

A kis Csiperke megkérdezte az apjától: — Mondd, tata, miért vetted te pont a mamát feleségül.

Csiperke odaforog a feleségéhez és így szól: — Látod, Malvin, már a gyerek is csodálkozik rajta.

Tisca Emil bankigazgató a satumarei kereskedelmi és iparkamara új elnöke.

A satumarei kereskedelmi és iparkamara élére kinevezett bizottság megbízatását a minisztérium visszavonta és a kamara vezetésére a kereskedők részéről dr. Pop Octavian és Tisca Emil bankigazgatókat, Suta Dumitru könyvkereskedőt, a Sfatul elnökét, Vuia Ioan kereskedőt és Mihail volt prefektust, az Iparosok részéről Stefănescu Simion gyárigazgatót, Andercou-Cuca fűrészgárost, Pop Augustin igazgatót, Turcu Stefan malomkögyarost és Prinz Denső malomtulajdonost delegálta.

Az új időközi bizottság beiktatása a napokban ment végbe. Erdős Francisc törvényszéki főelnök a minisztérium táviratának felolvasása után kivette a hivatali esküt az időközi bizottság tagjaitól.

A bizottság ezután Andercou-Cuca korelnök vezetésével alakuló ülést tartott, amelyen az elnöki tisztt Stefănescu Simion gyárigazgatónak ajánlották fel, aki a megbízást nem fogadta el, maga helyett Pop Octavian bankigazgatót ajánlotta, aki azonban szintén elhárította magát a megbízást.

Ezután megejtették a választást, amelynek eredményeképpen Tisca Emil bankigazgató lett a kamara új elnöke, míg Pop Augustint alelnökké választották.

Joga van a betegsegélyző tagnak magánorvost is kihívni

A betegsegélyző központ mellett működő fellebbezési bizottság érdekes határozatot hozott. A határozat igazat adott annak a betegsegélyző tagnak, aki kérte költségei visszatérítését, amelyeket — sürgős eset kapcsán nem betegsegélyző orvosnak kifizetett. A betegsegélyző helyi szerve teljesítette a kérést, a betegsegélyző központ azonban fellebbezést jelentett be a fellebbezési bizottsághoz. A fellebbezési bizottság a betegsegélyző törvénynek arra a paragrafusára hivatkozott, amely szerint a be-

teggsegélyző tag sürgős esetben a betegsegélyző orvosának jövetelére fordulhat magánorvoshoz is és ebben az esetben joga van költségei visszatérítésére, a betegsegélyző tanácsa által megállapított tarifa alapján. Továbbá, hogy a betegsegélyző tag bebizonyított sürgős esetben jogot formálhat a gyógyszer és kötszer kiadásaira is. Az első fórum megállapította a sürgőséget, ezért a fellebbezési bizottság elutasította a központ fellebbezését és kötelezte a betegsegélyzőt az orvos költségeinek megtérítésére.

A hátralékos adók és bírságok kedvezményes kiegyenlítésének feltételei

Az utóbbi időben szilárdulás állott be az állampapírok árfolyamaiban. Az állampapírok megszállásának egyik legfőbb oka, az azokkal való hátralékos adók kifizetési lehetősége. Az állam pár évvel ezelőtt gondoskodott arról, hogy a régi adóhátralékok kifizetése nemcsak készpénzben, hanem állami kölcsönkötvényekben és adóbonokban történjen. Sőt a Betegsegélyző Pénztár is módot nyújtott arra, hogy a régi illetékhátralékokat 100 százalékban állami kölcsönkötvénnyel, vagyis 4,5 százalékos beruházási kötvénnyel fizethessék (Insztrare). Ezek a kedvezmények, amik a most életbe léptetett új költségvetésben még nagyobb mértékben megnyilvánulnak, újabb lehetőséget fognak nyújtani egyes állampapírok további szilárdulásának.

Az új költségvetési évben a következő adófizetési kedvezményeket léptették életbe:

1. Az 1932. év előtti adóhátralékoknak 20 százalékát készpénzben, 30 százalékát adóbonban, vagyis 3 százalékos Consolidare kötvénnyel fizethetik, míg a fennmaradt 50 százalékot leírják.

2. A Monopol és egyéb bírságok, vagy illetékek, amik 1932. évről, vagy azelőttől származnak, 10 százalékban adóbonnal, vagy consolidációs kötvénnyel fizethetők ki. (Eddig ezt 10 százalék készpénzzel kellett fizetni). A fennmaradt 90 százalékot leírják.

3. A magánosoknak adott kisajátított földek, házak, házhelyek, stb., amiket eddig csak 1922. évi 5 százalékos kisajátítási kötvénnyel lehetett fizetni, a jövőben 3 százalékos Consolidare kötvénnyel is ki lehet egyenlíteni, sőt azt az igen nagy kedvezményt is nyújtja ez alkalommal az állam, hogy mindazok, akik hátralékos tartozásukat egy összegben fizetik ki, mentesülnek az összes kamatok alól. (Eddig csak 1922. évi kisajátítási kötvénnyel lehetett fizetni és kamatot írtak hozzá ezekhez a tartozásokhoz, amiket szintén beiktaszták az állam). Ez a kedvezmény a legnagyobb, amit az állam ez alkalommal nyújt először. Ugyanis a kisajátítási papírok árfolyama 66 százalék, míg a Conso-

lidare jegyzése 39—40 százalék körül van. Itt a megtakarítás csak az árfolyamnál több, mint 25 százalék.

4. A Casa Cercuialanál, (Betegsegélyző) fennálló büntetések és egyéb eddig be nem fizetett illetékek 4,5 százalékos 1934. évi Beruházási kölcsön kötvénnyel fizethetők ki 100 százalékban.

5. Mindazon adóhátralékok, amik az 1933—34. évekről fennállnak, 20 százalék készpénzzel és 80 százalékban adóbonnal, vagy 3 százalékos consolidációs kötvénnyel egyenlíthetők ki.

6. Vámbírságok hátralékai esuttal először egyenlíthetők ki kedvezményesen kötvénnyel és pedig az 1934. március 31-ig fennálló vámbírság hátralékok 10 százaléka készpénzben és 90 százaléka 3 százalékos Consolidare kötvénnyel. A fennmaradt 50 százalékot elengedik.

7. A községek az államtól kapott legelők és erdők kisajátítási vételárát csak 1922. évi 5 százalékos kisajátítási kötvénnyel egyenlíthetik ki.

8. Az 1934—35—36—37. évi adóhátralékok kompenzálásai is kiegyenlíthetők, az ugyanazon költségvetési évekből származó állami tartozásokkal.

9. Az 1932—33—34. évekből származó kihágási és monopolbüntetés hátralékai 20 százalékban adóbonnal, vagy kötvénnyel, vagy pedig 8 százalék készpénzzel egyenlíthetők ki.

10. Az 1934—35—36—37. évekről származó büntetések, vagy kihágások semmiféle kedvezménnyel nem egyenlíthetők ki, csak 100 százalékban készpénzzel.

11. Az 1930. december 31-ig keletkezett örökösödési illeték szintén 20 százalékban készpénzzel és 80 százalékban kötvénnyel egyenlíthetők ki.

Ezekkel a meghosszabbított és újabb adott kedvezményekkel az állam módot akar nyújtani a hátralékos adófizetőknek tartozásuk likvidálására, tekintettel arra, hogy az adóhátralékok, vámbírságok és monopolbírságok még igen tekintélyes összeget tesznek ki, az ezek kifizetéséhez szükséges állampapírok árfolyamában előreláthatólag visszaesés nem igen fog beállni.

Csökken a csődök száma

Az igazságügyminisztériumhoz most most érkeztek be az egyes bíróságoktól az elmúlt évben előterjesztett csődkérelmekről szóló adatok, amelyeknek számcsoportosítása a következő részleteket tartalmazza: 1937-ben 325 csődöt jelentettek be az ország területén, ami az előző év adataihoz viszonyítva 18 százalékos csökkenést jelent. A 325 csődkérelem közül 36 a csődbejutott kereskedő, 286 a hitelezők és 3 az ügyészség részéről érkezett a törvényszékekhez. A csődkérelmek nagy többsége (290) az okirályságban fordult elő utána Erdély-Ardeal (22 eset), majd Bucovina (7 eset) és végül Basarabia következik (6 eset).

INDOKOLT BANKÓDÁS.

Csibókáné kéntheti rokonlátogatáson volt vidéken. Megérkezése után megkérdezi a szobalánytól:

— Aztán, mondja Maris, bankódott soha a nagyságos ur, amikor elutaztam?

— Eleinte nem, de most, az utolsó napokban, nagyon oda volt szegény.

AZONNALI ELBOCSÁTÁSI OK

Egy kíváncsi vendég megkérdezi a borbélytól:

— Mondja, kedves mester, mi van a kis inasával? Már egy hete nem látom itt az üzletben.

— Kidobtam a kölyköt.

— És miért?

— Folyton nassolt a pomádéból.

Kenyér-rendelet Timişoara-Temesváron.

Timişoara főpolgármestere elrendelte, hogy délelőtt minden péküzletben elegendő hét leles barna kenyér legyen. Amennyiben ez a kenyérfajta elfogy, akkor az illető pék félkilencig félbarna kenyeret köteles kilónként hét leles árban kiszolgáltatni. A félbarna kenyér ára továbbra is tíz lei marad, a fehér kenyér pedig nincsen maximálva. Kicsinyben való árusításnál a négyes számú liszt ára kilónként kilenc, a hatos pedig nyolc lei. A nullás liszt szabad kereskedelem tárgyát képezi. A husarakat kilónként egy-egy leiel szállították.

A céhek életéből...

A 400 éves tãrgumureşii „Nemes Mészáros Céh”

Mit tartalmaz az ipartársulat céh-ládája. — Ahogy a tãrgumureşii vár megépült. — Három évszázados perlekedés a szücsökkel. — Hogyan harcoltak a kontárok ellen évszázadokkal ezelőtt.

Az elmúlt évben ülte meg 400 éves jubileumát a tãrgu-mureşii Kocsigyártó Ipartársulat, egy hónappal ezelőtt pedig a helyi Mészáros Ipartársulat ünnepte megalakulásának négy századik évét. Az említett kettőn kívül a Szabók és a Csizmadiák Ipartársulata azok, amelyek a változott időkben: az ipari és társadalmi élet modern forgatagában is ápolják még a hagyományokat, melyek a céhek évszázadokkal ezelőtti világában a „tisztas ipar” üzének zsinormértékeiként tekinthetők. Ma már nehéz volna teljes bizonyossággal megállapítani, melyik iparágé az ipari csoportosulás, a céhekbe való tömörülés elsőbbsége, de valószínűnek látszik, hogy a XIV. század végén, vagy még inkább a XV. század első évtizedeiben már kezdetét vette a céh-élet. A ránk maradt okmányok tanúsága szerint, a „nemes Mészáros Céh”-é az elsőbbség.

Tãrgu-Mureş már kezdettől fogva ipari és kereskedelmi település volt. Nincs biztos adat a város keletkezésének időpontjáról, de hiteles adatok arra engednek következtetni, hogy a XIV. században, az akkori időkhez mérten, már élénk ipari és kereskedelmi élet folyt a város területén. Bod Péter okmányok által támogatott hagyományokra hivatkozva, a „Siculia Huno-Dacia” című munká-

jában megemlíti, hogy a székelyek itt szolgáltatták be az örökadókat a magyar királyok alatt. Tãrgu-Mureş magyar neve: „Novum forum Siculorum” is erre enged következtetni. A város egyes régi okmányokban egyébként „Agradopolis” néven is szerepel, Orbán Balázs pedig megemlíti, hogy a várost román nyelven egykor „Osiohelen”-nek nevezték.

Nagy Lajos alatt a település már „Zekel-Wasarahel” néven ismeretes és egykor feljegyzés arról emlékezik meg, hogy ő adta a „Zekel-Wasarahel”-i szücsöknek azt a kiváltságlevelet, amely szerint ők vehessék meg a lenyuzott állatok bőreit (Borosnyai Lukács János: Régi és Új-Vásárhely). Orbán Balázs: „A Székely Föld leírása” című munkájában 1567-ből származó jegyzőkönyvről tesz említést, melyben a város „Oppidum Wasarahel” néven szerepel 25 kapuval. Mátyás király 1482-ben évenként három országos „sokadalmat” engedélyez a város lakóinak, akiket az egész ország területére mentesít a vámfizetés, sőt a fejadó alól is (Városi levéltár). A „Marosvásárhely” nevet 1616 április 29-én Bethlen Gábor a folyó várépítkezések alkalmával adja és a mezővárost a szabad királyi városok kiváltságaival látja el, mintegy jutalmul a lakosság hazafiasságáért és hősiességéért.

A négyszázéves „Nemes Mészáros Céh”

A céh-élet, mint az említettekben már kitűnik, Nagy Lajos uralkodása alatt létezett a város határain belül. D. Biás István nyugalmazott főlevéltáros, Tãrgu-Mureş múltjának egyik legalaposabb élő ismerője, a céhről írt értekezésében megállapítja, hogy a város polgársága zömét alkotó iparosság kebelében fejlődött ki az a hatalmas céh-rendszer, mely Cluj, Braşov és Sibiu után, a legerősebb volt a transilvianiai városok között. A meglevő okmányok szerint, az első oltalomlevelet a város céhei közül a Mészáros Céh kapta 1498-ban, Losonczy Bánffy László transilvianiai vajdától.

AZ OLTALOMLEVEL

A kiváltság levél magyarnyelvű szövege a következő:

„Mi Losonczy László, erdélyi vajda és a székelyek ispánja... adjuk emlékeztetül, hogy midőn mi a boldog Imre herceg és hitvalló ünnepén törvénytétel céljából a görögnyelvi várkapitányokkal, t. i. Piskii Györggyel és Szilágysszegi Pállal s néhány vitézli kapitányokkal és hadnagyokkal... az előkelő szücsök és Marosszék kiválóbb lófő székelyeivel... akkor mások közül előttünk terhes panass gyanánt hozták fel Vásárhely mezővárosának bírája és esküdt polgárai... és következőleg feles számú mészárosok a következő módon... sokan voltak olyan idegenek és falusiak... akik barmot és barmokat a régi vágni való állatoknak más neveit vásárolnának és magában a városban megölnék és szabadságuk ellenére eladnák, a városi mészárosoknak súlyos kárára... Meghallgatván annakokáért ezen előterjesztéseket... hosszas meghányás-vetés és józan megállapítás után, örökös fennmaradásra és sértetlenül való megtartásra ítéltessen, meghagytuk... soha egy, a Vásárhely városának környékén tartózkodó falusi is barmot, vagy barmokat... a mondott városban... megnyuzni, vagy húst eladni, vakmerőképen ne merészeljen... ami jelen levelünk és tanubizonyoságtételünknek erejénél fogva.

Kelt Görögnyelven, az Urnak 1498. évében, a boldog Márton hitvalló ünnepé előtti vasárnapon”. (nov. 10.)

A kiváltságlevél eredetileg papírosra íródott, majd később Szapolyai János trónrajóttával, amikor a céh-vezetők jónak látták ezt a királlyal is meg erősíteni, 1538. május 31-én pergamenen újul meg. A megerősített kiváltságlevelet ma is féltő gond-

dal őrzik a jelenlegi ipartársulat céh-ládájában. A XVIII. század elején megindult ipari fellendülés változást hoz a céhek életében is. Az ezzel kapcsolatos újabb megerősítést 1718 június 9-én a két céh-mester: Csiki Mihály és Mészáros András, valamint Szürtei Márton kérelmére, III. Károly király adja. A régebbi szabályokat aztán a szükségnek megfelelően 1720, 1758 és 1769-ben újabb megerősítésekkel látják el.

„...MÁSKÉNT NEHOGY CSELEKEDNI MERÉSSELJETEKI”

A város céhei a fejedelmi udvaroknak gyakran mesterembereket küldenek, sőt 1677. évben Apafy Mihály dajkát kér a város lakóitól. 1596-ban Báthory Zsigmond, a mostani Caras-Severin-megyei, marzsindi táborból az alábbi rendelkezést küldi:

„Haggyuk, hogy mingyárást táborunk után onnét töletek külgyetek négy mészárost elegendő pénzzel, ki elég barmot vihessen és az mi táborunkban kivághassa, árulhassa pénzre. Másként nehogy cselekedni merészeljete!”

Ezek azok az idők, amikor a székelyiség, hogy a rárótt terheket ledobja, elkeseredésében a fejedelem ellen fordul. Ezekből a napokból maradt vissza Nagy Szabó Ferencnek, a szabók céhmesterének emlékirata: „...sok nyársat faragtának a város erdejéből és az akasztófához hordták a nyársakat. A székelyeket is odavitték és sokat nyársba vonának, sokat felakasztatának szegényekben...” és némelyiknek „...orrát, fülét kezdték metszeni, de azt is oly istentelenül, hogy az orrát ajkától elmetstették annyira, hogy csak a foga maradt szegényeknek”.

MEGEPÜL A VÁR

Alig negyedfélszázaddal ezelőtt a mai vár romjainak helyére a domonkosok kolostora állott, melyet Báthory István erősített meg annakidején és ahol az ellene lázadó székelyek elől (Békési Gábor!) menedéket talál. Később Mihály vajda és Básta se-regeinek esik áldozatul a kolostor és a város lakói az erődökbe, vagy más városokba menekülnek. Borsos Tamás, a város akkori főbírója Nagy Szabó Jánossal és Nagy Szabó Mihállyal Brasov városában vannak és egy alkalommal a város falai körül tett sétájuk után elhatározzák, hogy szülővárosukba való visszatértükkor rábírák a lakosokat egy hasonló vár megépítésére. Az elhatározást tett

követte és 1602 szeptemberében megindultak az építkezések. Borosnyai Lukács János versben így emlékszik meg a vár építéséről:

„Város népét azért Czehonként számlálák,
Ki mikor czirkályon a kapun, találák.
Czehonként osztották fel a bástyákat is,
Czehonként őrizték falán jukjokat (lőrésüket) is.
De Pap, Papné, Biró, Biróné dolgoztak,
Porgáné is, s Férjek meg fegyvert hordoztak”.

A vár építése 1654-ben fejeződött be. Hét bástyájánál a különböző céhek teljesítették szolgálataikat. A bástyákon az erre vonatkozó felírásokat a német várkapitányok rendelkezéből később levakolták. Az északnyugati (Szabó Céh) bástyájáról azonban a vakolás idővel lehullott és az alábbi felírás tűnt elő:

„Inscriptio propugnaculi aquilonaris Szabók bástyája vocati. Patres nostri praescripti preterierunt nihil aedificantes, nos autem filii in aerumnis aedificavimus incipiente Petro Szabo Judice in anno 1638 et preficiente Paulo Litterato Thor-dai Anno 1640 in mense Octobri iudicante in Civitate”.

Feljegyzések megemlékeznek arról, hogy a délnyugati bástyát a varga céh, a délkeletit pedig a kádárok építették és őrizték.

A XVII. század utolsó évtizedében Transilvania közigazgatásában beállt változás kihatással van a céhek életére is. A Főkormányiszéken keresztül a bécsi kormány intézkedései egyre nagyobb változást hoznak a céhek belső szervezetébe. A XVIII. század elején az ipar és kereskedelem a felülről jövő támogatás nyomán új fordulóponthoz jut. III. Károly, később Mária Terézia, végül pedig II. József fordítanak nagy gondot a közgazdaság, így az ipar és kereskedelem emelésére. Mária Terézia kezdte meg a céheknek nagyobb mértékben való megreformálását és a munkát fia, II. József fejezte be. Bár a reformokat a társadalmi élet új formái, egy a maihoz közelebb eső új kor tették szükségessé, mégis e reformok bizonyos tekintetben visszacsúszást is eredményeztek. Nemcsak a céhek önkormányzatában történt változás, hanem gyakran igen sokszor a céhek tagjainak magánéletébe is belenyúlnak a császári és királyi rendelkezések. A tãrgu-mureşii Mészáros Céh jegyzőkönyvei ezekből az időkbeli hiányoznak és csak a fennmaradt okiratokból nyerhetünk betekintést a céh életébe. Azt adás, céhmesterválasztás, stb.) csak a várostanács, léteben tarthaták meg, minden bizonnyal itt is vagy a vármegye kiküldöttje (cé-inspector) jelen a rendelkezést, hogy a céhek gyűléseit (számsúlyos sérelemnek tekintették.

A helyi mészáros céh a gubernium első évtizedeiben társas viszonyban állott a sibiui Mészáros Céhhel, melyre bizonyára közös érdekeik késztették. Erre a társas viszonyra utal Kornis Zsigmond fő-kormányzóának a mészárosok érdekében az akkori helyi várostanácshoz intézett két rendelete.

A városi tanács ugyanis különböző okokból az év egy-egy hónapjában arra kényszerítette a városi mészárosokat, hogy disznóhúst a rendesnél olcsóbb áron árussítsák, sőt engedélyt adott arra, hogy a céhen kívül állók is hozzassanak húsért forgalomba. A céh emiatt panaszt emelt a város tanács ellen a főkormányzónál, aki 1717 február 10-én kelt rendeletében a céh kiváltságainak figyelembevételére szólítja fel a tanácsot és parancsolja, hogy: „...engedje a sibiui uzus szerint élni őket, mely sibiui czéhez idecorporáltak, sőt megtartván őket privilegiumokban, hogy többé a gubernium ez iránt ne busittassék.” Három év múlva azonban a céh újabb panasszal fordult és a fő-kormányzói tanács dönt a helyi huspiac árai felől.

1720 december 9-én küldi el Kornis Zsigmond erre vonatkozó újabb rendelkezését, amely szerint: „...in consilio gubernali rezolváltatott a szép husnak fontját négy pénzen, e contra az alább valónak három adgyék, melyre nézve kegyelmetek szorgalmatos vigyázással legyen és ha valami fraudulentat tapasztalható, azokat exemplariter megbüntesse.”

A Mészáros céh már a XVII. század elejétől ádáz harcot vívott a szücsök céhével. A perlekedés három évszázadon át tartott szünni nem akaró erővel. Sérelmes volt ugyanis a céhre a helyi szücs céhnek 1608-ban Báthory Gábor által adott kiváltsága, amellyel a fejedelem úgy intézkedett, hogy: „...szabad sokadalom napja kívül semmi időben semmi rendben való ember szücs mihéző való, semmi rendben való és illendő bört, se vad bört, se bárán bört se egyéb lelkes állatok bőreit,

nyerszet és csínálattal ezen városbeli céhben való szőcs mestereken kívül meg ne vehessen, melyet ha kinél megkapnak, akár mely szőcs mester elvihesse és a céh szükségére convertálja".

A helyi szőcsök és mészárosok között fennálló évszázados ellentétet nem rekesztette be még az 1872-ben hozott idevonatkozó VIII. törvénycikk sem, amely a céheket megszüntette és a civódás tartott mindaddig, míg csak kötelezővé nem tették a közvágóhídi állatvágásokat.

Ez sem újkeletű és nem a gazdasági válság nyomán vált szükségessé. Derék iparosaink már évszázadokkal ezelőtt kemény harcot vívtak a rugiparosok ellen. Ennek a harcnak jelentőségét nem kell különösebben hangsúlyozni, ha tudjuk, hogy céhrendszerbeli iparosaink minő féltő gond-örködték a mesterré készülő iparos ifju fölött a műhelyekből kikerült munkák kifogástalan-ára. A „himpelléreknek”, nem céhbeli mestereknek, nem volt szabad a céh hatósága területén dolgozniok és a „sokadalomkor” is csak az első nap volt szabad árulniok. Ha kiderült, hogy az árus kontár, vagy nem saját munkáját árulja, az illető céh elkobozhatta és elronthatta azt, „akár nemesé, akár nemtelené” volt.

A mészáros céh ládájában található a céhnek egy 1788-ból származó határozata, mely többek között úgy intézkedik, hogy „senkinek is meg ne engedessék, mint mészáros mesterembernek a maga mesterségét üzni, ha csak legalább két jó ökröt minden időben maga erején nem tud venni. Annak, aki mesterségét üzni akarja, annyinak lenni mindenkor szükséges.”

A diszes céhládában a jelenlegi ipartársulat a megmaradt iratokon, okmányokon kívül több emléktárgyat is őriz, mint a céh 1659-ből származó sárgarézről készült pecsétnyomóját, a céhtáblát, négy céhpoharat, stb. A tábla homloklapján levő címer ökörfej alatt keresztbe tett mészáros bárdot és kést, a fej fölött pedig báránnyt ábrázol. A tábla hátlapjához a céhtagok névsorát tartalmazó doboz van erősítve, rajta a következő felirattal: „Az m. v. p. n. (maros vásárhelyi privilegiumos nemes) mészáros céh költségével készült az Szatmári István céhmestersége alatt, anno 1805.” A négy pohár közül kettő pedig ezüsből készült. A nagyobbik ezüst poháron „Domus mea domus praecautiois est M. I. E. D. 1637. Körösbányay András.” A kisebbik ezüstpohár ujabbkeletű.

Hosszu hasábokon sem lehetne eléggé kimerítően az olvasó elé tárni mindazt, amit a céhek multja rejteget és sokat beszélhetnénk mindazokról az előnyökről, vagy hátrányokról melyek az 1872-ben megszüntetett ilyen ipar csoportosulások nyomán a gazdasági életet illették. Jelentőségüket a hátrányok ellenére azonban semmi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy 66 év után az ország gazdasági vezetői újból jónak látják életrehívni a hat évtizeddel előbb halálra ítélt céhrendszert.

Zsibót Béla

Uj maximális árakat állapítottak meg Târgumureş-Marosvásárhelyen

A târgumureşi városi tanács Dumitru polgármester vezetésével megvizsgálta a helyi élelmiszerpiac árait és egy hónapi időtartamra maximalta az élelmiszerek árait: Ab helyi malom 0-ás liszt 10.30, kicsinyben 11, 3-as liszt 9.50, kicsinyben 10, 4-es liszt 9.10, kicsinyben 9.50, egységes liszt 8.50, detailban 9 lei különként. A 0-ás lisztből készült kenyér szabad forgalomban van, a 3-as és 4-es lisztből készült kenyér ára 9.50, az egységes lisztből készült 8 lei kilogrammonként. Növendékmarcha és első osztályu marhahus 24, másodosztályu marhahus 16, kéthónapos borju husa 32, malachus 30, sertéshus 32, zsír 36, háj 40 lei különként. Kötelezték a kereskedőket, pékeket és mészárosokat, hogy az áruk árait kirakataikban függesz-azék ki, valamint, hogy megfelelő mennyiségű kenyeret és húsárut tartsanak állandóan üzlet-tekben. A rendelet ellen vétőket 10—30.000 lei pénzbírsággal sújtják, vagy pedig 15 naptól 1 hónapig terjedhető elzárással büntetik. Megtil-tották, hogy viszonteladók a piacon hétköznap 9, vasárnapokon pedig 11 óra előtt vásárolja-nak. Intézkedés történt, hogy élelmiszereket a város területén vandorkereskedők ne árulhas-sanak. A rendeletet a rendőrhatalóság hajtja végre.

Monopol-cikkek után nem szedhetnek a községek értékadóit

A közigazgatási törvény és a városok pénzügyi megszervezéséről szóló pénzügyi törvény alapján a községek és városok ugynevezett értékadó szedését léptették életbe a területükre érkező és onnan kiszállított áruk után is. Így Satumare városa is. Satumare városa tanácsa ezért február havában értékadóval sújtotta a Spirtcomert céghez érkező és onnan tovább-ított monopolcikkeket képező szeszestitalokat. Az érdekelt cég a tanácsi határozat ellen felleb-bezést adott be a cluji táblához, amely kimondotta, hogy a szeszestörvény 102. paragrafusának rendelkezése szerint monopolcikkeket községi adókkal nem lehet megterhelni, így a város vo-natkozó határozata törvénytelen és ezért megsemmisítette.

A nemzetgazdasági minisztérium megszervezése

A Monitorul Oficial legutóbbi száma közölte a nemzetgazdasági minisztérium létesíté-éséről és szervezeteről szóló intézkedéseket. Összesen öt rendelet törvény jelent meg a hi-vatalos közlönyben és ezek a rendeletek a szer-vezésen kívül egyéb fontos részletkérdésekről is rendelkeznek. Az ország gazdasági életének fej-lesztését, támogatását és irányítását szolgáló minisztérium alakulásával

megszűnik a kereskedelmi és ipariügyi mini-sterium külkereskedelmi vezérigazgató-sága mellett működő bizottság, amelynek rendeltetése a külkereskedelem irányítása és felülvizsgálása.

A megszüntetett bizottság munkakörét egy igazgatótanács látja el, amelynek tagjai: a föld-mivelésügyi minisztérium, a pénzügyminiszte-rium, a nemzetvédelmi és légügyi miniszte-rium, valamint a Banca Națională egy-egy képviselője. Intézkedés történt azirányban is, hogy „az importörök különböző csoportjai részéről megnyilvánuló igénylések közelebbi megismeré-se”, valamint a behozatal szabályozása érdeké-ben a következő összetételű bizottság alakítás-sék: a kereskedelmi és iparkamarák szövetségé-nek, a fővárosi kereskedelmi és iparkamara, a gyáriparosok országos szövetségének, a mező-gazdasági kamarák szövetségének, a kereske-delmi és ipariügyi minisztériumnak, a külügy-minisztériumnak és a Banca Națională egy-egy képviselőjének részvételével

a bizottság a kereskedelmi és ipariügyi mi-nisztérium megkeresésére felvilágosítások-kal és utbaigazítással szolgál minden, az importtal kapcsolatos kérdést illetően.

Királyi rendelet jelent meg arról is, hogy a kereskedelmi és ipariügyi minisztérium mellett működő — újonnan létesített — külkereske-delmi igazgatótanácsban kik foglalnak helyet. A névsor a következő: C. Sescioreanu, a mező-gazdasági kamarák szövetségének elnöke, mint a földmivelésügyi minisztérium képviselője,

Petre Petrică vámügyi igazgató, a pénzügyimi-nisztérium képviselőjében, Cezar Popescu ipar-ügyi vezérigazgató a kereskedelmi és ipariügyi minisztérium megbízottja, Emil Roetti mérnök a nemzetvédelmi és légügyi minisztérium kép-viselőjében, V. Borcea, a jegy kibocsátó intézet megbízásából.

A második — konzultatív — bizottság tag-jai: C. Osiceanu a kereskedelmi és iparkamarák szövetségének elnöke, C. Penescu-Kertsch a fővárosi kereskedelmi és iparkamara elnöke, Victor Slavescu a gyáriparosok országos szö-vetségének elnöke, C. Sescioreanu a mezőgaz-dasági kamarák szövetségének elnöke, M. Du-mitrescu a kereskedelmi és ipariügyi miniszte-rium megbízásából, I. Cristu meghatalmazott miniszter a külügyminisztérium és Marinescu Gh. a Banca Națională megbízásából. Mindkét bizottság ügyvezető titkárává Gh. Stanescu, a transzferláttamozási ügyek hivatalának jelen-legi vezetőjét nevezték ki.

Itt említjük meg, hogy rendelet törvény jelent meg a kereskedelmi és iparkamarák szer-vezéséről is. A rendelet törvény a következő-képpen hangzik: A kereskedelmi és iparkama-rák átmeneti bizottságainak létszáma 4—6 tag között váltakozzik, a kamara jelentőségéhez mérten. A tagok kinevezését a helyi hatóságok előterjesztése alapján a kereskedelmi és ipar-ügyi minisztérium hagyja jóvá és az előterjesz-tés a helyi elismert szakmai érdekképviselők és a jegy kibocsátó intézet fiókja vezetőjének meghallgatása után történik meg. A keres-kedő- és iparostagok közötti arányt a helyi vi-szonyoknak megfelelően állapítják meg. A ki-nevezett bizottság saját kebeléből elnököt és alelnököt választ, az igazgató választmány összetétele pedig a következő: egy elnök, a bi-zottság kebeléből választott egyik tag és a ka-mara titkára. Az átmeneti bizottság jogköre azonos a választott tanács jogkörével, határo-zatait pedig a jelenlévő tagok szavazat-többsé-gével hozhatja meg.

Miképpen számítandó ki a napszamosok és háztartási alkalmazottak adója?

A természetbeni javadalmazás szerepe az adó kiszámításánál.

Beszámoltunk már arról, hogy az új pénz-ügyi törvények értelmében megszűnik a 750 leies létminimum, vagyis az alkalmazott adójá-nak kiszámítása és lerovása a teljes fizetés után történik. A bruttó fizetés összegéből az adó kiszámítása előtt mindössze a társadalom-biztosítónak járó összeget, illetve ennek azt a részét lehet levonni, amelyet az alkalmazott fi-zet.

Az új rendelkezéseknek megfelelően tehát adó alá esnek ezentúl a háztartási alkalmazot-tak és a napszamosok fizetései is. A fizetések utáni adó tudvalevőleg progresszív. A havi 4000 lejig terjedő fizetések után 4 százalék adó fi-zetendő. Ezen felül fizetni kell 2 százalék adót a nemzetvédelmi alapra és 0.50 százalék munka-kamarai illetéket és 0.30 százalék utadót. Azon fizetések esetében, melyek a fenti adóösszegek és társadalombiztosítói illeték levonása után elérik legalább az évi tízezer leit, progresszív supracota is számítandó.

Minden egyéni, társas cég, vagy bármely más vállalat, valamint magánszemély is, ha

háztartási alkalmazottat, vagy pedig szolgát tart, ezekről könyvet tartozik vezetni és havon-ta le kell, hogy rójja ezek adóját.

Nem szabad szem elől téveszteni, hogy a fizetés összegébe betudják a természetbeni ja-vadalmazást, vagyis a lakást és az esetleges élelmezést, vagy teljes ellátást is. A lakás, a fi-zetés együtödének, míg az 1500 leien aluli fi-ze-tések esetében egynyolcadának számít. A teljes ellátás a teljes fizetés összegének felel meg, míg ha csak az élelmezést kapja természetben az alkalmazott, akkor ez a fizetés háromötödé-nek számítják.

Az aradi pénzügyigazgatóság felhívja az érdekeltek figyelmét, hogy abban az esetben, ha nem vezetik a háztartási alkalmazottakról és a szolgákról az említett könyveket és ezek adó-ját nem fizetik be idejében a pénzügyigazgató-sághoz, a le nem vont adó háromszoros ösze-gének megfelelő bírsággal sajtják őket. Mint hogy a fenti intézkedések április elsejei hatály-lyal léptek életbe, az érdekelteknek haladéktala-nul alkalmazkodniok kell azokhoz.

Hogyan kell importengedélyt kérni.

Az iparügyi minisztérium külkereskedelmi igazgatósága az importőrök tudomására hozza, hogy kéréseiket vagy postán juttathatják el az igazgatóság iktatóhivatalába (Bucureşti, Str. Mauritiu Blank 4), vagy pedig személyesen kell a hivatalhoz benyújtaniok, illetve tisztviselőik, vagy törvényes képviselőik útján. Bármely más uton benyújtott kérést már eleve visszautasítanak és ugyanakkor intézkedéseket fogantatásának az illető cégek és személyek ellen.

Kultúrelőadások

az oradeai Építőiparosok Szövetségében.

Az oradeai Építőiparosok Szövetsége rendezésében Pinter István építésmérnök, szövetségi elnök az elmúlt vasárnap tartotta meg bevezető előadását a modern építőművészetéről és az előrelátható jövő építészetéről. A rendkívül tanulságos és élvezetes előadást a nagyszámu hallgatóság kitörő tapsal honorálta. Folyó hó 14. d. u. fél 6 órakor Virányi Béla építésmérnök, ny. főmérnök tartott magasszintű előadást a nemzeti építőművészetéről, főként a román és magyar építéstílusról. 21-én d. u. fél 6 órakor Moskovits Jenő János építésmérnök városrendezés című előadására kerül sor. Ezen előadásra a tagokon kívül az érdeklődőket is szívesen látja a szövetség vezetősége.

Április 22-ig a Cluj városi adóhivatalhoz írásban adóvallomást kell benyújtani mindazoknak, akik városi adót és illetéket fizetnek.

A cluji polgármesteri hivatal hirdetményt bocsátott ki, amelynek értelmében a polgármesteri hivatal felhívja az összes adózók figyelmét, akik városi adót és különböző községi illetékeket fizetnek, hogy az 1938—39. költségvetési évre vonatkozó adóvallomásaikat írásban legkésőbb folyó évi április 22-ig nyújtják be. Azokat, akik a fenti határidőig nem nyújtják be az új adóvallomást, úgy minősítik, mint akik változatlanul fenntartani kívánják az 1937—38. költségvetési évre kivetett városi adójuk és illetékük összegét. A vallomás beadása kötelező, az összes olyan adófizetők részéről — törvényes következmények terhe mellett — akiknek helyzetében a megelőző évhez viszonyítottan változás állott be, a megadóztatandó tárgyak és községi illetékek kivetése szempontjából, főleg abban az esetben, ha az adók és az illetékek törvényszerű emelésének esete forog fenn. A vonatkozó adóvallomási íveket a városi adóhivatal hivatalos helyiségében bocsátja az érdekeltek rendelkezésére minden munkanapon 8—12. ig. Az irni-olvasni nem tudó adófizetők részére az adóhivatal tisztviselője állítja ki a vonatkozó adóvallomási ívet az adózó részéről hasonított adatok illetve bemutatott adatok alapján.

Új pénzügyminiszteri intézkedés a forgalmi adó fizetésére.

A pénzügyminisztérium közli, hogy a hatszázalékos forgalmi adó alá eső áruknál csak akkor számítandó fel a hatszázalékos forgalmi adó és az egyszázalékos nemzetvédelmi alapra fizetendő illeték, ha azokat április elseje után hozták forgalomba, míg a márciusban forgalomba hozott áruk után az egyszázalékos illeték nem fizetendő. Ugyancsak a pénzügyminiszter úgy intézkedik, hogy a forgalmi adó ügyében beadott fellebbezések nem függesztik fel az illető adó felének értékeig terjedő végrehajtást.

Negyvenezer cipőkészítő üzem van Csehszlovákiában.

Hivatalos kimutatás szerint Csehszlovákiában negyvenezer cipőkészítő üzem dolgozik. Nyolcezer segédet és ötezer tanoncot alkalmaznak. A gyáripár fejlődése Csehszlovákiában is súlyos helyzetbe hozta a cipőkészítő iparosokat. A cipőkészítő mesterek szövetsége kérte a csehszlovák kormányt, tiltsa meg a gyáraknak, hogy cipőjavításokat eszközöljenek.

GUVMANDERIA.

Egy hölgytől megkérdezi valaki:

— Férjné van nagysád?

— Nem, — hangzott a válasz. — Egyelőre még — a la carte vagyok.

Mégis megvalósítja Cluj-Kolozsvár városa a kéményseprés házi kezelésbe való vételét és a díjak emelését

Részletesen ismertettük annak idején azt a szabályrendeletet, melyet Cluj-Kolozsvár város vezetősége készített a kéményseprésipar házi kezelésbe való vételéről. A szabályrendelet szerint a kéményseprésok ezután a várostól kapnak fizetéseket s a seprési díjakat évenként egy összegben a város hajtáná be a háztulajdonosoktól. A háztulajdonosok sérelmesnek találták a tervet, mert így a kéményseprési illetékeket a város lényegesen felemelte volna. A belügyminiszterhez felküldött tervezet ellen kifogással éltek a kéményseprésok is, akik veszélyeztetve látták megélhetésüket s a háztulajdonosok szövetsége is latba vetette minden befolyását, hogy a város vezetőségét terve megváltoztatására bírja.

A háztulajdonosok szövetsége nevében szerdán délelőtt küldöttség jelent meg a polgármesternél s Cozma Ioan dr. közjegyző, a szövetség elnöke és Botos Joan főtitkár felvilágosításokat kértek az ügyben. Egyben a szövetségnek azt az óhaját fejezték ki, hogy a város álljon el a régi rendszer megváltoztatásának tervétől.

Richard Filipescu polgármester kijelentette, hogy a városnak tényleg szándékában van saját kezelésbe venni a kéményseprési ipart, de a díjakat nem fogják az eddigiek háromszoro-

sára emelni. A közigazgatási törvény intézkedik úgy, hogy a városok vegyék saját kezelésbe a kéményseprési ipart s erre a belügyminiszter is nyomtatékosan figyelmeztette a város vezetőségét. A díjak kérdésében azonban a terv úgy alakult ki, hogy az 1932. évi szabályrendeletben megállapított 3 lejes díjakat 4 lejre fogják fel-emelni. Ez tehát 25 százalékos drágulást jelent. Azonban a városi tanács azt igéri az emeléssel szemben, hogy állandóan ellenőriztetni fogja a kéményeket.

Az új szabályzat ugyanis előírja, hogy a kéményeket évenként tizenkétszer, a csak télen használt kéményeket hatszor kell kitakarítani. A polgármester kifejtette, hogy így a háztulajdonosok voltaképpen kevesebb díjat fognak fizetni, mint eddig. Kilátásba helyezte a polgármester azt is, hogy a kísérleti idő lejártával, miután meggyőződött a város vezetősége arról, hogy helyes-e az új rendszer, esetleg a szükség szerint lehetővé teszi azt, hogy visszatérjenek a régi, három lejes díjakhoz. Végül annak az óhajának adott kifejezést a polgármester, hogy a háztulajdonosok szövetsége ne gördítsen akadályokat az új szabályrendelet végrehajtása elé, mert a városnak törvényben előírt kötelessége végrehajtani az átszervezést.

A Braşov-brassói kisipari szindikátusok szervező nagybizottságának közleménye a könyvvezetési kötelezettség alól való mentesítésről

A kisiparosok és kiskereskedők könyvvezetésével kapcsolatban a Braşov-brassói kisipari szindikátusok szervező nagybizottsága a következő fontos felvilágosításokat nyújtja:

A pénzügyminisztérium 1938. március 12-i 470.534 számú, valamint 1938. április 2-i 3866 számú rendeletei értelmében a kisiparosok és kiskereskedők, akik kereskedelmi ügyletekkel is foglalkoznak, könyveket tartoznak vezetni. Mivel azonban az ilyen kategóriába tartozók többnyire nem képesek a pontos és előírás szerinti könyvelés vezetésére, a pénzügyminisztérium az előírás szerinti könyvvezetés alól mentesíti azokat a kisiparosokat és kiskereskedőket, akik legfeljebb 75.000 jövedelem után vannak megadóztatva (a patenta fixa VIII. osztályáig bezárólag) és a szakszerűtlen és pontatlan könyvelésért évi 200 lei átalányilleték fizetésére kötelezi.

Ez az illeték a két kereskedelmi könyv, egy-egy: Registru inventar (leltár) és Registru journal de cassa (pénztárkönyv), valamint egy Declaraţie (nyilatkozat) felmutatása mellett a helyi pénzügyigazgatóság bélyegosztályánál láttamozandó és a főpénztárnál fizetendő be. A Declaraţie-ra 7 lei okmánybélyeg és 2 lei repülőbélyeg kell ragasztani és megelőzőleg a lefizetés előtt az illetékes kerület ellenőrnél (controlor) is láttamozandó, akik igazolja az adózó patenta fixa-beli osztályozását. A lefizetési lapra, amelyet a pénzügyigazgatóság ad ki, még kell 8 lei okmány- és 1 lei repülőbélyeg.

Az az iparos és kereskedő, akinek az adója 75 ezer leinél magasabb jövedelem után van megállapítva, vagyis már a patenta fixa IX. osztályába tartozik, köteles szabályszerű és pontos könyvelést vezetni s ebben az esetben természetesen mentesítve van a 200 lei átalányilleték fizetésétől.

A Transilvaniában érvényben lévő kereskedelmi törvény értelmében a könyvelési kötelezettséggel kapcsolatban és az adóztatás szempontjából azok az iparúzők, akik mint kereskedők vannak nyilvántartva és így feltétlenül kereskedelmi könyveket is kell vezessenek, azok az alábbiak: a mészárosok, hentesek, cukrászok, élelmiszer készítő, vendéglősök, kifőzők,

építkezési és hasonló más vállalkozók, autószállítók (személy- és teher), órák és ékszerészek és más, a kézműipar mellett összefüggő, de kereskedelmi ügyletekkel is foglalkozó iparosok.

A kimondottan kézműiparosok s különösen az egyedül dolgozók, úgy a könyvek tartása és vezetésétől, mint a 200 lei átalány illeték fizetése alól fel vannak mentve.

Mindazok a kisiparosok és kézműiparosok, akik a műhelyeik viszonyaihoz mérten úgy gondolják, hogy a könyvvezetés alól mentesítve lehetnek, ezt a körülményt írásbeli beadványban közlik az illetékes pénzügyigazgatósággal, hogy a tényállás valószínűségének megállapítását ezáltal kikérjék az illetékes hivataloktól.

A szindikátusokat szervező nagybizottság irodája a hivatalos órák alatt jelentkezett fizető tagjainak bármilyen formában segítségére van és ugyanott beszerezhető a szükséges, a pénzügyigazgatóságtól már lebélyegzett üzleti könyvek, valamint a különböző nyomtatványok, amelyek az illetékátalány befizetésével és más bejelentésekkel összefüggnek.

Miért nem lehet a kenyér árát leszállítani?

A satumarei ármegállapító bizottság, amint annakidején a lapok megírták, az elsőrendű közszükségleti cikkek között a kenyér árát is megállapította. A maximált kenyérárak azonban nem különböznek a régi áraktól, mert a bizottság semmiféle leszállítást nem tartott szükségesnek.

A pékiparosok közlik, hogy a kenyér árát Satumaren nem is lehet leszállítani. Ennek oka az, hogy a pékek a helyi malmoktól — tekintet nélkül a vásárolt liszt-mennyiségre — nem kapnak kedvezményt. Régebben a pék, ha 10—15 zsák lisztet vett a malomtól, olyan áron engedte a lisztet, mint a nagykereskedő és ezt az engedményt a kenyér árának kiszámításánál is figyelembe vehette. Most azonban a malmok és lisztkereskedők között fennálló egyezmény értelmében kedvezményt nem adnak és ezt természetesen a fogyasztók érzik meg elsősorban, mert a pékek a kenyér árusításánál kénytelenek a malmok által megállapított lisztárakhoz alkalmazkodni.

Egy évre ítélte a tábla a carei tanonciskola volt igazgatóját

Három évvel ezelőtt történt, hogy a tanügyi hatóságok vizsgálatot indítottak Radescu Ioan, a carei Iparostanonciskola igazgatója ellen. Az a gyanu merült ugyanis fel, hogy az igazgató hűtlenül kezelte az iskola pénztárát s ezzel nemcsak tanártársait, az államot, az iskolát, hanem magánosokat, az iskola szállítóit is súlyosan megkárosította. A megejtett vizsgálat teljesen igazolta a gyanút, mert a rovincsolás során megállapítást nyert, hogy Radescu Ioan igazgató közel félmillió lejtel tudott elszámolni. Felvette a kiutalt összegekből nem juttatta el azokhoz, akiknek az járt volna, hanem saját számára használta fel a pénzt.

A sikkasztások felfedezése után bekapcsolódott az ügybe az ügyészség is s miután Radescu ellen a vizsgálóbíró letartóztatási végzést adott ki, a sikkasztó igazgató öt hónapig és 18 hónapig ült fogságban. A vádirat szerint Radescu 17 ízben követett el szabálytalanságot s a zaláui törvényszék előtt megtartott főtárgyalás során a bíróság büntönek találta Radescut és ezért egy évi börtönrre ítélte.

A múlt héten került felebbezés folytán Radescu ügye a Tábla Bonteanu-dr. Ember-Vasvári tanácsa elé. A vádlott védő nélkül jelent meg s azt kérte, rendeljen ki a bíróság hivatalból védőt részére. Ezt a kérést azonban a bíróság elutasította. Popeşcu Marin ügyész vádbeevezésében súlyos példás büntetés kiróását kérte a bíróságtól, mert türehtetlen, hogy köztisztviselő hűtlenül kezelje a rábízott értékeket.

Radescu volt igazgató azzal védekezett, hogy mindenért a felesége bűnös. Az asszony ugyanis állandóan lopta őt, egyszer 50.000 lei tűnt el az irodából, máskor 189 ezer lei értékű bon tűnt el. Így történt meg, hogy nem tudott eleget tenni fizetési kötelezettségeinek. Ő azonban igyekezett mindenkinek eleget tenni s már eddig is a sikkasztott összeg nagy részét visszatérítette. Felmentést kért a Táblától.

A tábla azonban nem vette figyelembe Radescu vérekezését s helyben hagyta a zaláui törvényszék egy éves ítéletét.

SZÓTARTÓ FIATALEMBER

- Mondja, Feri, mikor fog már maga engem olvasni?
- Ebben az évben még nem lehet.
- De hiszen a tavaly is ezt mondta.
- Na és?, Talán nem váltottam be a szavamat?

Nyolc ország kincseit állítják ki az idei Budapesti Nemzetközi Vásáron

Nagy várakozással néz már hetek óta a közönség az április 29-én kezdődő Budapesti Nemzetközi Vásár elé. Felkészülten és szeretettel várja itt már mindenki az óriási vendégjárást és a kíváncsiság izgalmával várja magát a vásárt is, amelyen 1800 kiállító biztosított magának helvet és amelyen nyolc ország ipari termelésének kincsei, vagy nyersanyagai kerülnek majd ország-világ szeme elé.

Magyarország, Jugoszlávia, Franciaország, Németország, Olaszország, Egyiptom, India és Brazília részvétele nem csak nemzetközi jellegűt adnak az idei vásárnak, hanem az ipari produktumoknak olyan skáláját tudják bemutatni, amely semilyen vonatkozásban sem lehet hiányos. Igen fontos ez a teljesség, hiszen a világ minden részéről idesereglenek a hivatott és a hivatásos piackutatók, akik mindig találnak valami jól hasznosítható újat a Budapesti Nemzetközi Vásárokon és egészen bizonyos, hogy az idei vásárról is gazdag tapasztalatokkal fogunk majd távozni.

Persze, a Városligetben, az Iparcsarnok körül már gyors ütemben épül a vásárváros. Óriási csarnokok nőnek ki a földből és kerülnek sorra tető alá. Csupa nagy épület-egységek, külön-külön egy-egy minden jelentősebb iparág részére. Világosan áttekinthető lesz ilyen átrendezésben a vásár egész gazdag anyaga, amely a kiállító nyolc ország értékeiről ad

majd tiszta képet. Lesznek praktikus útmutatók és könyvtések az üzletek lebonyolítása érdekében is, ami szintén igen fontos, mert hiszen azért jönnek ide az érdeklődők és az érdekeltek a világ minden részéből, hogy eladási és beszerzési piacokat keressenek maguknak. Természetesen nem csupán a kiállítók kereshetnek és találhatnak itt felbecsülhetetlen értékű új összeköttetéseket, hanem a látogatók is, jöttek legyen a világ bármely részéből is.

A Budapesti Nemzetközi Vásárra utazók ugyanolyan utazási, vizum- és egyéb jelentős kedvezményeket élveznek ezidén, mint amilyenben a tavaly is részüik volt. A román vasutak a visszautazásnál 50%, a magyar vasutak és hajók ugyaz oda- mint a visszautazásnál 50-50% utazási kedvezményt adnak. A vizum utólag szerezhető be Budapesten és ára mindössze 2.50 pengő. Az utazási kedvezmények az odautazásra már április 19-étől kezdve érvényesek. A kedvezményekkel április 19-től május 9-ig lehet Budapestre, onnan vissza pedig április 29-től május 19-ig lehet utazni.

A kedvezményeket biztosító vásárigazgatónyokat már országsszerte árusítják: az Európa utazási és menetjegyiroda, (Aradon Sándor könyvkereskedésben), valamint a Wagons-Lits iroda összes fiókjai.

A Budapesti Nemzetközi Vásár április 29-én nyílik és május 9-én zárul.

Megalakult a Laromet S. A.

A bucureşti Vulcan gépgyár fémhenger művének és a satumarei Unio vagongyár fémhenger művének kihasználására Bucureştiben megalakult a Laromet S. A. 220 millió lej részvénytőkével. Az Unio „vagongyár fémhenger művét, értesüléseink szerint, május hónapban Bucureştibe szállítják, ahol a Vulcan gépgyár telkén szerelik azt fel. A munkásság legnagyobb részét is leköltöztetik a fémhenger művel együtt.

Drágul az itál.

Az új törvényes rendelkezések értelmében a rumi, likőr és konyakgyárak a kereskedők számára kiállított számlák végösszege után 12 és fél százalékos új forgalmi adóilleték felszámítására kötelesek. Eddig a számlák után 3 százalékos és repülőbéljegyeteket vontak le. Így a kérdéses itáleműek drágulása fog bekövetkezni.

Nem gyűjthet mindenki öcskavasat.

A belügyminisztérium rendeletet bocsátott ki, amelyben az öcskavas gyűjtését szabályozza. A rendelet értelmében a jövőben tilos öcskavasat gyűjteniök olyan személyeknek, akik nem állandóan foglalkoznak ezzel. A rendelet ellen vétőket megbüntetik.

MEGNYUGTATÓ FELVILAGOSÍTÁS.

Mazsola azt mondja a vasúti étteremben a pincérnek:

- Mondja barátom, mi lesz azzal a pörkölttel? Még lekésem miatta a vonatot.
- Ne tessék félni, feleli a pincér, — nem lesz az a pörkölt olyan nagy.

— Az Aradi Vendéglősök Szindikátusa felhívja tagjai figyelmét arra, hogy a minisztérium 200 lei évi illeték lefizetése ellenében mentesíti mindazon vendéglősöket is a kötelező könyvvezetés alól, akinek évi adóalapja nem haladja meg a 75 ezer leit. Ezen illeték folyó hó 20-ig feltétlenül befizetendő.

Két pár cipő

Irta: BABAY JÓZSEF

Mostanság nem csoda, ha az ember belülről csukja be az ajtót és szívesen marad négy fal között.

Bevalom nyíltan, nem tudom, mi történik körülöttem. Látom a körüti fák zendülését és örökök, ha mosolygó arcot pillantok meg az áprilisi bágyadtan édes napban. Gondolatban haza-hazaröppenek, vizsgálom, zöldül-e már a bodzabokor a Simongát felé vivő, öreg országutat őriző Kő-Szent János kedves szobra alatt. Elbeszélgetek álomban Micusa anyóval, Kupak Péter utkaparó urral, a lelkem kutja megtelik beszédük édes vad-zével, tekintetem elröppen a golyahirtől sárguló barátok-rétjén és olyan frissen ébredek, akár tejet ivó gyermek. De bevalom azt is, elszomorít az itteni ucca arca. Egy idő óta olyan döbbenet komorak az emberek, mintha eltöltötték volna arcukról a mosolyt. Hol a füttyszó a pesti utakról? Az éttermekben, vendéglőkben összesugó-bugó csoportok. Rídek és bizonytalanság szörnyű színtelenségével telített levegő remeg a fellegek alatt. Nekem azt mondják „hazaáruló”, lehet, hogy Tebenned, másik tsetvérem, új Vezért sejtene. Holott én csak annyit tudok, hogy éppolyan belső hittel velek keresztet a templom előtt, akár gyermekkoromban és éppen olyan mély a sebem e föld oly

régóta tartó zokogása miatt, akár az első pillanatban.

Hova menekedjek a magam megnyugtatósaért? Ki az, aki mellé állanom kellene? Milyen gondolatokban mélyüljön el a hitem, ha hinni és valaki akarom, hogy nincsen olyan beborult ég, amely ki ne derüljön egyszer?

Apró dolgokat idézgetek, amelyeket gyermekkoromból őriz a szívem. Apró kis történeteket, amelyekből nyilvánvalóan kiviláglik, hogy a kicsinyeknek és gyengéknek, a vértüket szakadatlan hullatónak oltalma és menedéke Istennél nagyon most és mindörökké ámen.

Oly tisztán emlékszem Percz Péter ur esetére, akit a jobbsors bőségesen ellátott pénzzel és — mégsem szeretett fizetni. A kegyetlenkedésig tartotta a pénzt, amiért már régen megdolgoztattott szegényke sorsu embereket.

Egy régi husvét-időn történt, Percz Péter „arany-magánzó” (így becézte a kisváros tömredék, szegorított aranypénze miatt), áthivatta a szomszédból Plasinka Bálint suszter urat. Plasinka uram suszterája akkora volt csupán, akár egy kamrácska. De jó munkát szállított az öreg ebből a miniatűr-műhelyből, díkcse, csirize és kalapácsa becsülettel dolgozott.

— Itt vagyok szolgálatjára, — jelentkeezett a gazdag tornáccon Plasinka Bálint.

— Csinaljon husvétra két pár cipőt a két fiamnak. Hé, süldők! Idevele mértéket venni!

Elkészültek a sárga bőrből szabott kis lábbelik Plasinka ur gyönyörűen cifrázta ki a „kapni-

kat”. Nagy volt az öröm a kis suszterájában... Tizennégy forint áll a házhöz — és éppen husvétra!

Percz Péter uram azonban egyszerűen azzal küldte el a két pár szép lábbelit szállító öregét, hogy most nem vált bankót... Jöjjen husvét után.

— No, de tekintetes uram, itt vannak az ünnepek, igen kéne a pénz. Puhítsa meg az Ur a kegyed szívét, hiszen csak tizennégy forintból vagygon szó.

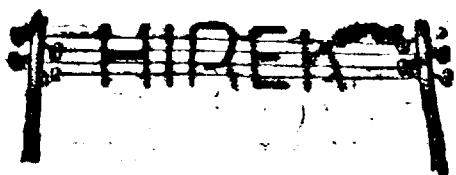
Percz Péter valósággal kikergette az öregét. — Talán nem vagyok jó tizennégy forintra? Miféle iparos maga, hogy sérteget a becsületemben?

Nagyszombat délelőtt szomorúan nézegette Plasinka ur az uccát. Egyszer csak látja, hogy az „arany-magánzó” két fia vetkezik a Kutor-ház előtt. Fennakadt a sárkányuk a fán. Így tavasszal sikosabb a kérge a vadgesztenyének. Könnyebb megmászni mezteláb, mint cipőben...

Amikor a Percz-gyerekek már fenn szabadították a sárkányt a magas ágak között, Plasinka ur odaosonkodott a fához. Ott sárgált a két pár vadonutaj cipő... Az ő csirizes remeke. Felemelte s hazavitte. És az inasával átküldött egy cédulát Percz urhoz: „Igen tisztelt tekintetes ur! Isten úgy akarta, hogy az ő bölcsessége folytán az urfiak új cipői visszasétáljanak a műhelyembe. Ha van pénz, van cipő. Boldog husvétünnepeket, tisztelettel Plasinka Bálint cipész-csizmadiája.”

Egy óra múltán átküldte az „arany-magánzó” a tizennégy forintokat...

Plasinka urnak szép husvétja volt.

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.
Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félre 150 lei, negyedévre 75 lei.
Redakcia şi administraţie — Szerkesztőség és kiadói hivatal — Redaction und Administration:
Hirdetések négyzetcentiméterre 6 lei. Éves köteteknél árcsökkentés.
Arad, Caminul Industrişilor. — Iparos Otthon.
Strada Brătianu 18.

Százhuszonhét posztógyár évi 165 milliárd lei fogyasztási adóátalány fizetését vállalta

A pénzügyminisztérium és a posztógyárak szövetsége (Asociaţia Profesională a Producătorilor de Tesături de Lână) között megegyezés jött létre, amely szerint április 1-től két éven keresztül a gyapjúposztógyárak 165 millió leit fizetnek évente a gyapjúposztó fogyasztási adójának megváltásaként havi részletekben. Az egyezményt 35 nagyvállalat és 92 kis vállalat írta alá. Azokhoz a vállalatokhoz, amelyek nem írták alá az egyezményt, a pénzügyminisztérium ellenőroket nevez ki a gyapjúposztó fogyasztási adójának fizetésére. Az egyezményt aláírt nagyvállalatok a következők:

S. A. pentru Industria Textilă Buhuşi-Bucureşti, Wilhelm Scherg & Cie. S. A. Braşov, Dorobanţul S. A. Bucureşti, Industria Lănei S. A. Timişoara, A. Isvoranu S. A. Bacău, Noua Fabrica de Postav Azuga S. A. Bucureşti, Saturn S. A. Bucureşti, Postăvaria Română S. A. Bucureşti, Gromen & Herbert S. A. Sibiu, Astra S. A. pentru Industria Textilă Bucureşti, Industria Textilă Vitan S. A. Bucureşti, Intreprinderile S. Fildermann Bacău, Wilhelm Tellmann & Co. Braşov, Mioara S. A. Bucureşti, N. Groz Bucureşti, Gündisch & Simons S. A. Călnădie, Union S. A. Călnădie, Merinos A. Bucureşti, Tesătorile Reunite S. A. Bucureşti, Schul Wilhelm Cluj, Producţia Textilă Română S. A. Bucureşti, Dacia Ioan Roth & Co. Călnădie, Brates S. A. Galaţi, Textapret Iaşi, Persia S. A. Călnădie, Meta Călnădie, Fraţii Hammer & Bonfert Călnădie, Carl Sih Călnădie, Tesătorie Mecanică Zucker & Co. Cernăuţi, Heinrich Gromen Sibiu, Industria Textilă Concordia S. A. Iaşi, Sortimentul S. A. Iaşi, Industria Plusulu S. A. Bucureşti, Prima Industrie Textilă Maramureş S. A. Sighet, Lantext S. A. Bucureşti.

Kisiparosok és kiskereskedők kötelező könyvvezetése

Arad, április 15. A kiskereskedők és iparosok számára előírt kötelező könyvvezetés megváltására bevezetett 200 leies átalány rendszerének alkalmazásánál egyes helyeken az az álláspont érvényesült, hogy az átalányt fizető érdekeltnek kötelességük könyveiket vezetni, mindössze nem kívánják meg, hogy ez pontosan történjék. Az érdekképviseltek közbenjárására a pénzügyminisztérium tisztázta a kérdést, amennyiben megállapította: a 200 lei átalány lefizetésével a kiskereskedők és kisiparosok teljesen mentesülnek a könyvvezetés kötelezettségétől. Minden olyan bírság, amelyet ilyen címen róttak ki, hivatalból megsemmisítendő, ha az érdekelt fél a 200 leies átalányt lefizette.

— **ELŐFIZETŐINKHEZ!** Tisztelettel köszöljük előfizetőinkkel, hogy a jövő heti gör. kel. husvéti ünnepek miatt, lapunk legközelebbi száma május első hetében jelenik meg.

— **ERÉLYES ILLETÉKBEHAJTÁS A NÖVÉNYI OLAJ ÜZEMEKNÉL.** A pénzügyminiszter kárendeletet intézett a pénzügyigazgatóságokhoz: a lehető leggyorsabban és erélyesen intézkedjenek a növényi-olaj üzemek illetékátalányának behajtásáról. Azok az üzemek, amelyeknek tulajdonosai nem egyenlítették ki a folyó illetékeket, azonnal lepecsételendők és működésük csak akkor engedélyezhető ismét, ha a fizetés megtörtént.

TIPOGRAFIA „HIRLAP”, ARAD.

Csökkent az új vállalatok száma

Bucureşti, április 15. Ez év januárjában a vállalatalkotási tevékenység az előző év hasonló időszakával szemben megcsappant. A hivatalos kimutatások szerint 1938. januárjában új bank nem alakult, az új ipari vállalatok ösrészvényitőkéje tízmillió leit, az új kereskedelmi vállalatok ösrészvényitőkéje pedig 12 millió leit tett ki.

A tőkeemelési tevékenység ezzel szemben ez év januárjában kedvezőbb képet mutat. Ezt főleg az az lehet magyarázni, hogy számos 1937. évben elhatározott és előkészített tőkeemelést az új kezdetével hajtottak végre. A hivatalos kimutatások szerint ez év januárjában a bankok által keresztül vitt tőkeemelések összege 15 millió leit tett ki, a tőkét emelő iparvállalatok részvényitőkéi 229.3 millió lej, a kereskedelmi vállalatoké pedig 163.8 millió lej növekedtek.

— **KÖZGYŰLÉS.** Az Aradi és Aradmegyei Vendéglősök szindikátusa 1938. évi április 20-án, délután 4 órakor tartja meg rendes évi közgyűlését a Szindikátus Brătianu ucca 18 szám alatt levő helyiségében, a következő napirenddel: 1. Titkári jelentés a szindikátus múlt évi működéséről. 2. Felügyelőbizottság jelentése. 3. A zárszámadások, vagyonmérleg és költségvetés jóváhagyása. 4. A felmentvény megadására iránti határozathozatal. 5. Választások. 6. Indítványok és felszólalások. Amennyiben folyó hó 20-án a tagok nem jelennek meg határozatképes számban, alapszabályaink értelmében a közgyűlés f. é. április hó 28-án tartatik meg, ugyanazon órában, ugyanazon helyen és azonos napirenddel, amikor a megjelentek számára való tekintet nélkül fogja határozatait meghozni.

— **A JUTALÉK IS JAR A FELMONDÁSI IDŐ ALATT.** A közelmúltban aradi vonatkozású ügyet tárgyaltak a Cluj-kolozsvari munkabíróságon. A Dermata cipőgyárt perelte 360.000 lei erejéig dr. Petrovičiu Stefan ügyvéd, az aradi munkakamara ügyésze ügyfele, Bányász Gábor képviselőtében. A pernek külön érdekessége az a tény, hogy a Dermata dr. Petrovičiu volt jogi professzora dr. Hatjeganu Emil egyetemi tanár védte. Bányász Gábor azért támasztott követelést a Dermata gyárral szemben, mert annak aradi ügynökségét vezette. Bányász nyers bőrt vásároltatott össze itt a megbízó gyár részére és ezért 4.000 lei havi fizetést kapott és az összevásárolt bőrök kilogramjai után 2 lei 80 bani jutalékot. Bányásznak, aki 10 éve állt a gyár szolgálatában, felmondtak. A felmondási időre, hat hónapra járó fizetést kiutalta a gyár, de a hat hónapra járó jutalék kifizetését megtagadta. Bányász elmaradt szabadság fejében is követelést támasztott és így dr. Petrovičiu összesen 360.000 lei megítélését kérte ügyfele javára, amit a kolozsvari-cluji munkabíróság megis ítélt. Így történt, hogy az egykori tanítvány pernyertes lett volt professzorával szemben.

KIZART DOLOG.

Mandulától megkérdezi valaki:

— Mondja, nem szivbajos a maga felsége?

— De igen.

— Bizonyára öröklött baja szegénynek.

— Öröklött? — Ígyint Mandula, — szépen lehet ettől a familiától valamit örökölni.

— **ÖTVEN SZÁZLEKOS UTAZÁSI KEDVEZMÉNY HUSVETKOR A CFR VONALAIN.** Bucureştiből jelentik: Az államvasut vezérigazgatósága a husvéti ünnepekre általános, 50 százalékos utazási kedvezményt léptetett életbe. A díjszabásleállítás április huszonegyedikétől április huszonketedikéig — éjjel tizenkét órával bezárólag — érvényes. A kedvezményes utazás féljeggyel történik. A gyorsvonat-felárakat és a Rapidvonatokra kötelező helyjegyeket teljes összegben kell az utasoknak megfizetniük. A vezérigazgatóság ismét engedélyezte a körutazási jegyek árszítását, olyan feltételekkel, ahogyan ez 1937. december 31-ig történt.

— Szabad devizával történő kereskedelmi fizetések. A Banca Naţională a következő körlevelet intézte az autorizált bankokhoz: „Értesítjük, hogy visszatértünk előző rendelkezésünkre, amellyel engedélyeztük, hogy a szabad devizával történő kereskedelmi jellegű fizetések fedezését az autorizált pénzintézetek külföldi levelezőik útján eszközöljék. A jövőben ilyentermészetű fizetéseket kizárólag a jegy kibocsájtó intézet végezhet, közvetlen a kedvezményezett javára. „A körlevél a továbbiakban a jövőben követendő eljárásról intézkedik.

A forgalmiadó-külömbözet megállapítása

ARAD, április 15. A pénzügyi hatóságok különböző téves magyarázatok alapján alkalmazzák a forgalmi adó törvénnyel kapcsolatos rendelkezést, a kereskedőknél lévő árukészletek felvételezését illetően. Az érdekképviseltek közbenjárására a pénzügyminisztérium megállapította, hogy a készletek felvételezésének csakis a gyáraknál kell megtörténnie, a nyersanyagok felvételezése pedig csakis a nagykereskedőknél történik meg. A kiskereskedőknél semmiféle áru felvételezésnek nincs helye, a különbözet megállapításával kapcsolatosan.

MIT TUDJA Ö?

Döcögőt az kérdezi Pöcög:

— Mondja, hogy lehet az, hogy a feleségedem mindig olyan ruhát és olyan briliánsgyűrűt látok, hogy az csuda.

— Mit tudom én, — mondja Döcög — tőlem soha egy vasat se kap.

— **Megváltoztatják a szövetkezeti törvényt.** Constantinescu Mitita, nemzetgazdasági miniszter, Ionescu Sisesti földművelésügyi és Căcioc pénzügyminiszter hosszabb tanácskozáson vettek részt. A tanácskozáson elhatározták, hogy eltörlik azokat a változtatásokat, melyeket Ghiteşcu Stan, az előző kormány minisztere eszközölt a szövetkezeti törvényen és újból helyreállítják a szövetkezetek autonómiáját. Valószínűnek látszik, hogy ezen alkalomból más változtatásokat is eszközölnek a szövetkezeti törvényen.

Magyar iparosok!

Rendeljétek meg a

Magyar Nép

hétenként husz oldal nagyságban jelenik meg. Előfizetési díj egy évre 150 lei, félre 85 lei. Kiadóhivatal: Cluj, Baron L. Pop 5. — Kérjen mintaványzatot! — A lapban állandó iparos rovat!

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutoare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunică cu asociaţii, că cotizaţiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyező Csoportjai igazgatósága ezúton közli i. t. tagjaival, hogy a halálozási járulékok a következő sorozámokig esedékesek:

Cotizaţiunile sunt scadente după următorii membri decedaţi:

In Grupa I. Csoportban: v. I.-özv. Mihail Vostinar Mihályné 943, Anton Cosa Antal 944, Maria Magyar Mária 945.

In Grupa II. Csoportban: v. I.-özv. Mihail Vostinar Mihályné 1019 számig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutor de Însemnătate a Industrişilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanţă cu cotizaţiunile lor, să achite restanţele în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-lui 14 şi 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul.

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. Csoportban: 1036 v. I.-özv. Ioan Papp Jánosné, 1036 Emanuel Wollmann Emanuel, 1038. v. I.-özv. Iosif Schäffer Józsefné

In Grupa B. Csoportban: 1015 v. I.-özv. Seim Mártonné, 1016. Gheorghe Szonka György, 1017 Gheorghe Szávin György.

Felelős kiadó: NEMEDY GÁBOR.